

BASF

The Chemical Company

**Seme rađa
profit**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina II • Broj 26 • 25. oktobar 2013. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

Neobrano i niklo

Berba kukuruza na sremskim poljima je pri kraju, odmakla je i setva pšenice i ječma, tako da je u atarima uobičajena slika izniklog žita kraj neobranog kukuruza.

Prema podacima Sremske privredne komore, od planiranih 57.000 hektara pšenicom je do sada zasejano 23.000 hektara, dok je ječam zasejan na 58 odsto od predviđenih 5.000 hektara.

Vlage u zemljištu ima dovoljno, vreme ide na ruku ratarima, priprema zemljišta za setvu se lako odvija, pa se očekuje da najveći deo površina bude zasejan do prvih dana novembra.

Foto: D. Čosić

U OVOM BROJU

U OKVIRU PROJEKTA
LEADER:

"Prošao" SremIN

Strana 5.

ZANIMLJIVI SREM:

Brzinom kornjače - od Tivta do Rume

Strana 10.

ŠID • SAŠA MATUSIJEVIĆ, PROIZVOĐAČ SADNICA KIVIJA

Kivi kao sremska voćka

Penzioner Saša Matusijević iz Šida već pune tri decenije se bavi proizvodnjom sadnica kivijskih voćki. Kaže da je ranije, dok se nije razboleo i otišao u penziju, više bio posvećen tom poslu, a da se danas uzgojem kivijskih voćki bavi više iz hobija, zajedno sa sinom Zoranom.

Kada se intenzivno bavio proizvodnjom sadnica imao je godišnje oko četiri hiljade komada, a sada je situacija dosta lošija, jer se smanjilo tržište. Mogao bi opet toliko da proizvede, ali sada više te sadnice nema kome da proda. **Strana 20.**

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

ISSN 2217-9895

9 772217 989003

tel: +381 22 639 096;

Светог Димитрија 23

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 14. 10. do 18. 10. 2013.

- Rast cene kukuruza
- Rast cene pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

SUBOTICA • **MINISTAR GLAMOČIĆ
NA POLJOPRIVREDNOM FORUMU
"HRANA ZA EVROPU"**

Agrar je najplodonosnija oblast privrede

Agroprivreda predstavlja veliki razvojni potencijal Srbije i naš je zadatak da doprinesemo njegovom što boljem iskorišćenju i unapređenju", rekao je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede prof. dr Dragan Glamočić na prošlonedeljnom otvaranju Trećeg poljoprivrednog foruma „Hrana za Evropu – investirajmo u agroprivredu Srbije“ u Subotici.

- Naš cilj je da srpski agrar postane najplodonosnija oblast privrede naše zemlje, privlačan teren za domaće i strane direktne investicije i mesto za razvoj agrobiznisa i ekonomije u celini - istakao je ministar Glamočić.

On je naglasio da kroz agrarnu politiku ministarstvo intenzivno radi na motivisanju i edukaciji poljoprivrednika kako bi se povećali prinosi i unapredila ukupna poljoprivredna proizvodnja.

- U centar zalaganja stavljamo gazdinstvo koje je spremno da jača i da podigne proizvodnju ukupnjavanjem poseda, nabavkom mehanizacije i primenom savremenih agrotehničkih mera", rekao je ministar Glamočić i dodao da poljoprivrednici moraju biti spremni za mnogo veću konkurenciju u procesu pristupanja EU.

Ministar je naveo da su našoj poljoprivredi neophodna kapitalna i tekuća ulaganja u primarnu proizvodnju, prerađivačku industriju, skladišne, prodajne i distributivne kapacitete, kao i u infrastrukturu.

Ministar Glamočić na Forumu "Hrana za Evropu"

- Sebi smo postavili visoke ciljeve, ali smo sigurni da ćemo uspeti da povećamo produktivnost i efikasnost, unapredimo i iskoristimo izvozni potencijal, modernizujemo proizvodnju a bezbednost hrane i prehrambenu sigurnost podignemo na najviši nivo - saopštio je ministar Glamočić.

On je dodao da je potrebno raditi još bolje i predanije kako bi se agrar revitalizovao, bruto domaći proizvod porastao a konkurentnost proizvoda podigla na viši nivo.

- Činimo sve što je potrebno da domaćem agrobiznisu donesemo dugo očekivan procvat. Mi smo zemlja visoke poslovnosti, pogodno tlo za ulaganja, pouzdani smo partneri i kolege od poverenja - zaključio je ministar Dragan Glamočić.

S. P.

BEOGRAD • **TANKE SVETSKE ZALIHE
ŽITARICA**

Ni rekord ne pomaže

**Posebno kritične zalihe pšenice i potrebne
dve dobre uzastopne žetve**

Ovogodišnji rekordni prinosi žitarica u svetu i dalje su nedovoljni kako bi nivo zaliha bio dovoljan, ocenio je predstavnik Organizacije Ujedinjenih nacija za hranu i poljoprivredu.

- Potrebne su nam dodatne količine žitarica da bi zalihe bile popunjene. Smatramo da su potrebne dve dobre uzastopne žetve, da bi situacija tokom 2014. godine bila povoljna - ocenio je **Abi Abasen**, ekonomista ove organizacije UN. - Zalihe pšenice su posebno kritične, iako bi ovogodišnji prinos trebalo da dostigne oko 700 miliona tona, a kukuruza oko 950 do 970 miliona tona.

Zalihe žitarica za 2013-2014. godinu koje iznose više od dve milijarde tone, sedam odsto su veće nego tokom katastrofalno loše sušne se-

zone 2012-2013. godine.

Istovremeno, svetska potrošnja je porasla 3,3 odsto za samo godinu dana, i to najviše pšenice i kukuruza zbog sve većeg korišćenja u industrijske svrhe kao i za alternativna goriva.

Ukoliko prinos žitarica sledeće godine podbaci zbog klimatskih uslova u Rusiji, Ukrajini ili Argentini, problem svetskih zaliha bi mogao postati još ozbiljniji.

Cena pšenice je u septembru ove godine u odnosu na isto vreme lane pala sa 372 na 312 dolara, a kukuruza sa 323 čak na 209 dolara.

Najveći svetski izvoznici kukuruza su SAD, Kanada, EU, Australija i Argentina a od 2007. godine i Rusija, Brazil i Ukrajina, a pšenice Rusija, Ukrajina i Kazahstan.

S. P.

Dobri prinosi neznatno povećali zalihe pšenice

NOVI SAD
**IZ ASOCIJACIJE
POLJOPRIVREDNIKA**

Kasni setva

Asocijacija poljoprivrednika je u saopštenju za medije istakla da je optimalni rok za setvu pšenice skoro prošao, a da se na terenu stiče utisak da nije zasejano ni pola površina koje su bile pod ovom kulturom ove godine. - Niska otkupna cena pšenice ne omogućava primenu odgovarajuće agrotehnike i dovela je do nezainteresovanosti poljoprivrednih proizvođača za setvu pšenice, iako je seme i đubrivo nešto jeftinije u odnosu na prošlu godinu. Ove jeseni nedostaju, takođe i podstacajne mere Vlade koje bi podstakle i omogućile primenu adekvatne agrotehnike na malom poljoprivrednom gazdinstvu, kako bi domaći poljoprivredni proizvođač bio konkurentan proizvođaču u okruženju - kaže se na kraju saopštenja, koje je potpisao **Miroslav Kiš** u ime Upravnog odbora Asocijacije.

Prema podacima do kojih je došao "AgroServis", ove godine korišćenje nedeklarisanog semena u setvi biće veće od 50 odsto, a osnovna upotreba mineralnih đubriva je manja za trećinu. Prema anketi koju smo obavili, među gazdinstvima malo je onih koji potpuno odustaju od ove proizvodnje i to su mali posedi. Ima domaćina i koje ne zanima cena pšenice, jer seju za svoje potrebe. Niko od anketiranih nikada nije imao ugovor sa kupcima i prerađivačima, već samo ugovore o razmeni robe za inpute.

Neki ratari su rešeni da posle kukuruza, ipak, seju pšenicu, pa barem to bilo i do polovine novembra meseca.

Kako prenosi "AgroServis", deklarisanog semena u zemlji ima dovoljno na lageru.

S. P.

BEOGRAD • **VINOGRADARSKA PODRUČJA I GEOGRAFSKO POREKLO VINA**

Nova rejonizacija vinograda

Cilj da vina sa geografskim poreklom postanu prepoznatljiva na svetskom tržištu

Na završnoj prezentaciji tvining projekta „Jačanje kapaciteta i tehnička pomoć u izradi nove rejonizacije vinogradarskih područja i sistema geografskog porekla vina“, održanoj u Beogradu, državni sekretar Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Danilo Golubović izjavio je da je i nama, po uzoru na Evropu, cilj da kroz srpsko vino promoviramo svoju zemlju sa svim specifičnostima koje pojedini njeni krajevi nose i da naša vina, a pre svega vina sa geografskim poreklom, postanu prepoznatljiva na svetskom tržištu.

Golubović je naglasio da je u okviru projekta obavljen veliki posao i da su u izradi nove rejonizacije vinogradarskih područja učestvovali skoro svi eminentni stručnjaci iz ove oblasti što je rezultiralo čvrstom potporom za dalji razvoj celokupnog sektora vina u Srbiji.

Imajući u vidu reforme u Evropskoj uniji, državni sekretar Golubović je iz-

Državni sekretar Danilo Golubović

javio da nam je pomoć italijanskih eksperata u usklađivanju domaćih propisa od neprocenjivog značaja.

- Nadamo se da će se ovako uspešna saradnja sa partnerima iz

Sa prezentacije projekta

Evropske unije nastaviti i putem novih projekata koji će doprineti da se celokupan sektor vina u Srbiji još više unapredi - zaključio je Danilo Golubović.

Pored državnog sekretara Golubovića, na prezentaciji su govorili i menadžer projekata iz Delegacije Evropske unije gospodin Karl Hajnc Vogel (Karl Heinz Vogel),

predstavnik Ambasade Republike Italije gospodin Marko Leone (Marco Leone) i drugi.

S. P.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

KAKO POSTOJI MOGUĆNOST ZAKASNELE SETVE STRNIH ŽITA, NAMEĆE SE PITANJE:

Kako sprečiti značajniji pad prinosa?

Optimalni rokovi setve nekih ozimih žita ubrzano se bliže kraju i polako zalazimo u tzv. „tolerantne rokove setve“, te upozoravamo proizvođače da što pre iskoriste predstojeće lepe dane i (ukoliko to još nisu učinili) krenu sa predsetvenom pripremom i setvom žita - Ni povećanim količinama mineralnih đubriva ne može se sprečiti smanjenje prinosa koje nastaje kod kasnih rokova setve pšenice

Za one koji to još nisu obavili – pravo je vreme za pripremu i setvu pšenice

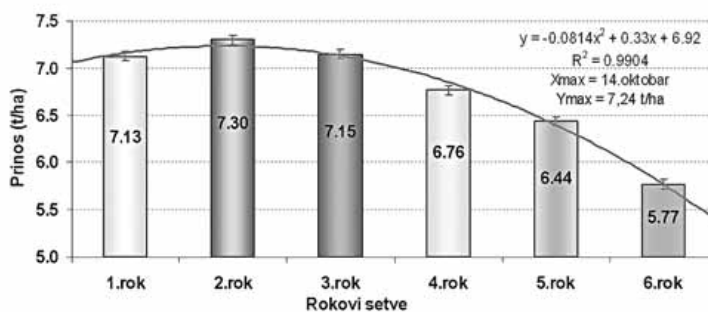
U prethodnim brojevima pisali smo mnogo o značaju blagovremenosti izvođenja pojedinih agrotehničkih operacija, kao pripreme informacije za predstojeću setvu strnih žita. Jari usevi sada su već uveliko napustili njive i preostale su još neznatne površine gde to nije učinjeno. Međutim, optimalni rokovi setve nekih ozimih žita ubrzano se bliže kraju i polako zalazimo u tzv. „tolerantne rokove setve“, te upozoravamo proizvođače da što pre iskoriste predstojeće lepe dane i (ukoliko to još nisu učinili) krenu sa predsetvenom pripremom i setvom žita. Ove izuzetno značajne agrotehničke mere, međutim veoma su zavisne od vremenskih uslova, pri čemu samo pravi momenat obavljanja određene operacije može dati pun efekat. Zato ćemo se ukratko podsetiti vremenskih prilika u proteklom periodu, ovoga puta sa aspekta sadržaja vlage u zemljištu i mogućnosti obavljanja ove dve operacije.

Podsećamo da je većina zemljišta u Vojvodini do kraja septembra bila oko normalne vlažnosti, što je omogućavalo kvalitetnu obradu i

pripremu za setvu ozimih žita (pod uslovom da su predusevi skinuti sa njiva). U periodu od 29. septembra do 1. oktobra nastupilo je oblačno, hladno i kišovito vreme u većem delu Vojvodine, sa lokalno obilnim padavinama. Nakon toga došlo je do postepenog prestanka padavina i delimičnog razvedravanja, a u jutarnjim časovima su već bili zabeleženi i prvi slabiji mrazovi. Velike količine padavina znatno su popravile stanje vlage u zemljištu, ali i prolongirale setvu žita ka kasnijim rokovima.

Prema najavi RHMZ Srbije, u narednih nekoliko dana očekuje nas lepo vreme, sa visokom temperaturom za ovo doba godine, a nedavne padavine su takođe izuzetno dobrodošle da još više poprave stanje zemljišne vode. Dakle, za one koji to još nisu obavili – pravo je vreme za pripremu i setvu pšenice!

Da se malo podsetimo i naučnih činjenica: Vreme setve ozimih žita podešava se tako da biljke uđu u zimu dobro razvijene, sa najmanje tri lista, u određenoj kondiciji koja je preduslov najboljeg i najsigurnijeg prezimljavanja. Kasna setva nije za

Graf. 1. Uticaj roka setve na prinos zrna pšenice (t ha⁻¹)

preporuku, jer nedovoljno razvijene biljke propadaju u uslovima oštrije zime. Preživlele biljke u proleće brže prolaze stadijume razvika i etape organogeneze, dolazi do skrćivanja faze bokorenja (u kojoj se formiraju glavni elementi prinosa), te se povećava rizik proizvodnje. Ni povećanim količinama mineralnih đubriva ne može se sprečiti smanjenje prinosa koje nastaje kod kasnih rokova setve pšenice.

Pored navedenog, vreme setve praktično određuje intenzitet delovanja svih ostalih činilaca u proizvodnji pšenice. Ono utiče na dužinu vegetacije, posebno na dužinu perioda bokorenja, na razvoj korenovog sistema, odnos nadzemnog dela biljke i korena, na visinu biljaka, konačan sklop, stepen iskorišćavanja NPK hraniiva, konkurentnost žita prema korovima, otpornost prema patogenima, prezimljavanje, itd. Zakašnjenje u setvi pogoršava status biljaka i direktno smanjuje potencijal za prinos. Prema nekim ranijim istraživanjima Pankovića i Maleševića, došlo se do zaključka da svako odstupanje od optimalnog roka setve pšenice povlači pad prinosa od 5-20%, u zavisnosti od

broja dana zakašnjenja setve. Isti autori napominju da najveći deo sortimenta treba sejati u optimalnom roku setve - za ozimi ječam to je period od 20. septembra do 5. oktobra, a za ozimu pšenicu od 5. do 25. oktobra, gde je redosled setve od kasnijih prema ranijim genotipovima.

Na području naše države, svake godine, a iz različitih razloga, uobičajeno je i može se očekivati i od 30 do 50% kasnije setve (novembarske, pa čak i decembarske); te bi u takvim slučajevima trebalo sejati sorte tolerantne na kasne rokove setve, ili odabrati neke fakultativne sorte.

Kao ilustraciju svega napred navedenog, prikazaćemo podatke do kojih su u svojim istraživanjima došli koautori ovog teksta, proučavajući 28 godina rezultate ogleđa u kome se ispituju rokovi i gustine

setve pšenice kod velikog broja sorti. Najbolji prikaz kretanja prinosa u 28-godišnjem proseku daje sledeći grafikon, koji prikazuje prosečnu reakciju svih analiziranih sorti na vreme setve *Graf. 1. Uticaj roka setve na prinos zrna pšenice (t ha⁻¹)

Kao što se jasno uočava sa grafikona, tokom posmatranog perioda, najveći prinos zrna dobija se pri setvi u 2. roku (10-20. X), a značajno je veći u odnosu na sve ostale rokove. Prinosi zrna u oktobarskim rokovima (1., 2. i 3. rok) bili su značajno veći u odnosu na novembarske (4. i 5. rok) i decembarski rok setve (6. rok).

Smanjenje prinosa zrna u 1. i 3. roku setve (u odnosu na 2. rok - uzeto kao 100%) iznosilo je svega 2%, u 4. roku prinos je bio manji za 7%, u 5. roku za 12%, dok je pri decembarskoj setvi prinos bio niži za čak 21%. Slično ovome, iznoseći rezultate iz široke proizvodnje u Vojvodini tokom perioda 2000-2005. godine, Panković i Malešević navode da nije bilo značajnijeg pada prinosa pšenice kada se setva obavi do 31. oktobra, dok je nakon tog roka trend pada prinosa bio oko 10-15% na svakih 10 dana kašnjenja.

Dakle, pri setvi pšenice izvan optimalnih rokova - ishod se ne može predvideti. Pad prinosa je neizbežan, ali koliki će taj pad biti zavisio od daljih tokova klimatskih činilaca. Naravno, to će biti važno u proleće. Pri naglom prelazu iz zime u leto, dakle topli mart i april mogu uticati na veoma niske prinose pšenice iz kasne setve. Ali, ukoliko bi proleće bilo nešto produženije i hladnije od proseka, produžilo bi i vegetativnu fazu porasta, pa bi se bolje razvio potencijal i kasnije zasejane pšenice. Međutim, to se zaista ne može predvideti, ali je sigurno da se povećava rizik proizvodnje usled kasne setve.

Doc. dr Goran Jaćimović
Mast. inž. Vladimir Aćin
Prof. dr Miroslav Malešević
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
i Institut za ratarstvo
i povrtarstvo

Pri setvi pšenice izvan optimalnih rokova - ishod se ne može predvideti

NOVI SAD • UDRUŽIVANJE FRUŠKOGORSKIH VOČARA

Fruškogorska kooperativa

Planira se izgradnja hladnjače i sistema za navodnjavanje voćnjaka

Predsednik Vlade AP Vojvodine dr **Bojan Pajtić** i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Goran Ješić**, primili su sredinom meseca predstavnike kompanije "Atos fruktum" **Mitra i Mišu Deurića** i predsednika opštine Irig **Vladimira Petrovića**, koji su predstavili ideju o formiranju takozvane "Fruškogorske kooperative", koja bi trebalo da okupi voćare iz rejonu Fruške gore, kako bi zajednički nastupali na veoma zahtevnom evropskom i svetskom tržištu. Sastanku je prisustvo-

vao i predsednik Skupštine opštine Ruma **Nenad Borović**.

Kako je istaknuto, udruživanje voćara u okviru "Fruškogorske kooperative", osim što predstavlja napredak u brojnim segmentima poslovanja, pre svega malih proizvođača, jedan je od načina za "preživljavanje" na tržištu zbog pojave sve veće konkurencije inostranih kooperativa. Kao tržišno orijentisana, kooperativa bi obuhvatala sektor prodaje i nabavke, skladištenja, te konsaltinga i kontrole. Značaj formiranja takve kooperative ogleda se u zagaran-

tovanom plasmanu proizvoda kroz sistem "3K" (kvalitet, kontinuitet i kvantitet), formiranju zajedničkog brenda, otvaranju novih tržišta, poput Bliskog istoka i Zapadne Evrope, uspostavljanju visokih standarda u tehnologiji proizvodnje i drugo. Takođe, u okviru projekta "Fruškogorska kooperativa" planirana je i izgradnja moderne hladnjače za čuvanje i pakovanje voća, u skladu sa visoko standardizovanim voćarskom proizvodnjom. Realizacijom projekta "Fruškogorska kooperativa", bilo bi zaposleno više od 450 radnika.

Na sastanku je predstavljen i projekat navodnjavanja fruškogorskih voćnjaka u rejonu Iriga. S obzirom na to da je Fruška gora "siromašna" vodom, koja je neophodna za bolji kvalitet ploda, posebno za obojenost i kvantitet usled povećanja kalibra ploda, neophodno je obezbediti dodatne količine vode za bolji rod. Projektom navodnjavanja predviđeno je da se voda iz Save sprovede do akumulacija koje bi bile izgrađene blizu voćnjaka, što bi omogućilo navodnjavanje u letnjem periodu. Realizacijom ovog projekta bilo bi obezbeđeno navodnjavanje za više od 1.300 hektara voćnjaka.

Kako se saznaje, "Fruškogorska kooperativa" će, za početak, ujediniti oko 15 sitnijih voćara opštinama Ruma i Irig. ali i veći sistem "Atos fruktum" koji ima oko 90 hektara plantaža jabuke.

S. P.

Sastanak sa fruškogorskim voćarima

NOVI SAD • ZAHTEV MLINARA I PEKARA VLADI SRBIJE

Uvesti kontramere Makedoniji

I dalje potpuno onemogućen izvoz brašna iz Srbije u Makedoniju

Udruženja mlinara i pekara Žitovojvodina zatražilo je u utorak od ministra trgovine Rasima Ljajića da Vlada Srbije odmah zabrani uvoz poljoprivrednih proizvoda iz Makedonije, s obzirom da je i dalje potpuno onemogućen izvoz brašna iz Srbije u Makedoniju.

- Izvoznici brašna zahtevaju od Vlade Srbije da odmah, u cilju zaštite domaće izvozne privrede, donese odgovarajuće mere zabrane uvoza agrarnih proizvoda iz Makedonije - navodi se u saopštenju Žitovojvodine.

To poslovno udruženje je podsetilo da je Ministarstvo trgovine Srbije još početkom jula dostavilo Ministarstvu poljoprivrede Makedonije službeni dopis u kojem se apeluje da preduzme odgovarajuće mere, kako bi se otklonili problemi u izvozu brašna iz Srbije u Makedoniju.

Žitovojvodina je naglasila da je Ministarstvo trgovine Srbije i tada za pretilo da će uvesti kontramere prema Makedoniji, ali to nije uradilo.

Kako je istoga dana Tanjugu izjavio direktor udruženja "Žita Srbije" Vukosav Saković, ovde se radi o vancarinskim barijerama i "iznalaženju mogućnosti da se do maksimuma oteža uvoz brašna u Makedoniju i zaštite njihovi mlinovi".

On je istakao da "otezanje" sa štampanjem, izdavanjem i distribucijom markica ne odgovara srpskim izvozniciima koji brašno plasiraju na makedonsko tržište.

Makedonci otezanjem štite svoje mlinove

- Mi izvezemo oko 12.000 tona brašna prosečno na mesečnom nivou, od toga jedna trećina ide za Makedoniju - kazao je Saković. S druge strane, na Makedoniju "otpada" svega tri odsto ukupnog izvoza srpske pšenice, dodao je on.

Prema njegovoj oceni, politika Makedonaca je da kupe što manje brašna i što više pšenice, koje nemaju dovoljno.

Saković nije za uvođenje kontramera, a kako je istakao, tu stvar bi trebalo rešiti na način koji je prihvatljiv za obe strane.

Makedonija je prethodno 1. jula donela meru o ograničenju uvoza pšenice i brašna, koja je predviđala da

za kilogram uvezene srpske pšenice makedonski uvoznici moraju da kupe tri kilograma domaće, a za kilogram uvezene brašna četiri kilograma domaće žita.

Uredbom je bilo predviđeno da uvoz pšenice i brašna u Makedoniju bude ograničen do 31. decembra ove godine, ali je sporni propis, u delu koji se odnosi na pšenicu, prestao da važi 2. septembra, a na brašno 15. septembra.

Srbija u Makedoniju, prema podacima Ministarstva trgovine, godišnje izvozi oko 50.000 tona pšenice i između 30.000 i 40.000 tona brašna.

S. P.

BEOGRAD • NACIONALNA KONFERENCIJA O AGROBIZNISU

Stočarstvo palo na najniže grane

Stopa pada u stočarstvu iznosi od dva do tri odsto godišnje, a za obnovu osnovnog stada, kakvo smo imali osamdesetih godina, treba nam minimum 10 godina

Stočarstvo ne trpi neizvesnost

Na petoj Nacionalnoj konferenciji o agrobiznisu rečeno je da se stočarstvo u Srbiji nalazi na najnižim granama do sada, a u toj oblasti se beleži pad od 1,5 do tri odsto na godišnjem nivou. Stručnjaci su istakli da je neophodno što pre zaustaviti pad u stočarskoj proizvodnji i isipanje stočnog fonda, ali i dodali da stvari "ne treba lomiti preko kolena" i da će za to biti potrebne godine.

Državni sekretar Ministarstva poljoprivrede **Maja Timotijević** kazala je da se u stočarstvu od 1990. godine pad od 1,5 odsto godišnje, kao i da je broj i kvalitet grla došao na najnižu tačku.

- U Srbiji imamo prosečno 0,35 uslovnih grla po hektaru, dok u je u Evropi taj prosek jedno uslovno grlo po hektaru - rekla je Timotijević na skupu u Privrednoj komori Srbije (PKS).

Ona je naglasila da je stočarstvo zamajac poljoprivrede, i napomenula da će agrarni budžet za narednu godinu biti na otprilike istom nivou kao u 2013, ali da će sredstva biti drugačije raspodeljena, i to u korist stočarstva.

Treba što pre doneti i Strategiju razvoja poljoprivrede, jer je stočarstvo grana koja ne trpi neizvesnost, navela je Timotijević.

Direktorka Departmana za stočarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu **Snežana Trivunović** rekla je da je neophodno unaprediti rasni sastav nekih vrsta, jačati domaću genetiku, povećati brojno stanje stoke

s svih vrsta, kao i broj grla pod kontrolom produktivnosti (umatičena grla sa pedigroom).

Što se tiče plasmata na strana tržišta, treba podići konkurentnost domaćih proizvođača, usaglasiti se sa regulativom EU i obezbediti potrebne sertifikate i kvalitet proizvoda, navela je Trivunović.

Savetnik predsednika PKS **Vojislav Stanković** rekao je da je udeo stočarstva u poljoprivrednoj proizvodnji u 2013. spao na 28,6 odsto, ukazujući da on u "dobro strukturisanim" poljoprivredama iznosi 50 odsto.

Prema njegovim rečima, stopa pada u stočarstvu iznosi od dva do tri odsto godišnje, a za obnovu osnovnog stada kakvo smo imali osamdesetih treba nam minimum 10 godina.

Stanković je rekao i da nemamo više vremena za usvajanje strategije, već treba hitno izraditi programe za razvoj pojedinih segmenata stočarstva.

Predsednik Udruženja odgajivača ovaca i koza "Bikara" **Vladimir Kankaraš** tvrdi da nije sve tako crno kao što izgleda, da Udruženje radi na unapređenju proizvodnje, ilustrujući to uvozom 700 koza iz Francuske.

- Od 2016. godine tražićemo i prestanak otkupa grla koja nisu u sistemu kontrole kvaliteta - kazao je Kankaraš na konferenciji koju je organizovalo udruženje novinara za poljoprivredu "Agropres" i Agrobiznis magazin uz podršku PKS.

B. G.

SREMSKA MITROVICA
SPREČAVANJE ZARAZNIH BOLESTI ŽIVOTINJA

Mamcima protiv besnila

Sedma po redu kampanja oralne vakcinacije lisica i drugih divljih životinja protiv besnila sprovediće se na teritoriji Grada Sremska Mitrovica od 29. oktobra do 9. novembra. Vakcinacija će se sprovoditi distribucijom vakcina - mamaka odnosno njihovim izbacivanjem iz aviona na područje cele Republike Srbije, osim u naseljenim mestima, na vodenim površinama i velikim saobraćajnicama.

Mamci

ko naiđe u poljima na mamak da treba da ga izbegava:

- Zato ukoliko građani primete postavljene mamke, neka ih diraju jer sadrže vakcinu protiv besnila. Takođe, apelujemo da ukoliko ljudi dođu u dodir sa mamcima da obavezno dobro operu ruke ili se jave lokalnoj zdravstvenoj ambulanti, stoji u obaveštenju upućenom javnosti povodom akcija suzbijanja besnila kod divljih životinja.

S. Đ.

Partnerstvo Rume i Indije se isplatilo

Za pripremu lokalnih strategija ruralnog razvoja - partnerstva za teritorijalni ruralni razvoj u AP Vojvodini za 2013. godinu, jedini projekat iz Srema koji će biti finansiran jeste projekat SremIN Agencije za ruralni razvoj opštine Indija

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je prošle nedelje na konferenciji u Novom Sadu pod nazivom „Lider u Srbiji - kako izgleda 2013, a kako 2015. godine“ dodelio ugovore na osnovu konkursa za dodelu bespovratnih sredstava za pripremu lokalnih strategija ruralnog razvoja-partnerstva za teritorijalni ruralni

razvoj u AP Vojvodini za 2013. godinu. U okviru projekta LEADER, od 11 prijava, devet je zadovoljavalo uslove konkursa, pa je iz budžeta Pokrajine obezbeđeno po 300.000 dinara po projektu. Jedini projekat iz Srema koji će biti finansiran jeste projekat SremIN Agencije za ruralni razvoj opštine Indija.

- Naša Agencija za ruralni razvoj

je bila inicijator osnivanja lokalne akcione grupe teritorijalnog partnerstva pod nazivom SremIN i to je projekat koji obuhvata partnerstvo naše i rumske opštine. Projekat se sastoji od partnerstva javnog, privatnog i civilnog sektora, a jedan od zadataka akcione grupe jeste izrada nacrtata strategije ruralnog razvoja - kaže **Biljana Zec**, direktorica Agencije za ruralni razvoj opštine Indija i ističe da je prva faza završena i da ih očekuje dalji rad na projektu.

- Sada sledi usavršavanje strategije, da ispoštujemo preporuke i uradimo projektne zadatke. Ukoliko prođemo i drugu fazu, dobićemo status od pokrajinskog sekretarijata za priznavanje partnerstva za teritorijalni ruralni razvoj - istakla je ona i dodala da je reč o bespovratnim sredstvima i da su za sada kao i svi ostali dobili 30 posto sredstava.

Ugovore je sa predstavnicima lokalnih akcionih grupa potpisao **Slobodan Teofanov** pomoćnik Pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo koji je istakao da je ovo dobra praksa Vlade Vojvodine koja se sprovodi nekoliko godina unazad.

- Mislim da je ovaj projekat veoma važan zbog toga što je sve značajni-

Biljana Zec

ji u Evropskoj Uniji koja opredeljuje sredstva i veoma je bitno da idemo u korak sa tim. Treba animirati lokalne akcione grupe da daju svoj maksimum i iskoriste potencijal koji imaju kako bi se realizovali ovi i slični programi-rekao je Teofanov.

- Lider program je značajan pre svega zbog toga što su lokalne akcione grupe stožer za razvoj sela. Opređelili smo ukupno 10 miliona dinara za, za svaku grupu po milion dinara.

To su skromna sredstva namenjena za rad akcionih grupa i troškove izrade strategija. Suština je da lokalne akcione grupe čine ljudi dobre volje koji će znalajno doprineti razvoju njihovih ruralnih sredina-rekao je na kraju pomoćnik sekretara za poljoprivredu.

Pored indijske Agencije za ruralni razvoj, sredstva su dobili: Ruralni edukativni centar - Sunčana ravnica, Lider iz Banatskog Karlovca, Deliblatska peščara, Lokalna akciona grupa Gornji Tamiš, Lokalna akciona grupa Tromeđa Agrobiznis centar iz Novog Kneževca, partnerstvo Podbrdska oaza - Udruženje agronoma „Agroznanje“ iz Vršca, Lokalna akciona grupa Čoka 321 - Udruženje građana „Razvoj sela“-Rasel, Lokalna akciona grupa Partnerstvo za Potamišje-Udruženje građana „Eko talas“ Tomaševac i Lokalna akciona grupa Carska bara-Turističko društvo Belo Blato.

U radu konferencije, koja je u drugom delu obuhvatala izveštaj o statusu IPARD programa u Srbiji, učestvovali su predstavnici organizacija civilnog društva, lokalnih akcionih grupa, Kancelarija za evropske integracije i Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom.

Marija Balabanović

Sa dodele ugovora u Novom Sadu

SREMSKA MITROVICA • USPEŠNO SUBVENCIONISANJE JESENJE SETVE

„Planuli“ krediti za tri dana

Poljoprivrednicima pomoć stigla u pravo vreme, a koliko su oni bili zainteresovani potvrđuje 199 podnetih zahteva koji su u postupku odobranja

Akcija subvencionisanja kamata na kratkoročne kredite koje je, u sklopu pomoći primarnim proizvođačima, organizovao Grad Sremska Mitrovica, odnosno Gradska uprava za poljoprivredu više je nego uspešna, jer je za tri dana završen ovaj posao. Stiglo je 199 zahteva, novac je nekima od proizvođača - korisnika kredita već ispla-

ćen od strane banaka, a ostali su u postupku odobranja, potvrdio nam je **Vladimir Nastović**, načelnik za poljoprivredu, najavljujući da će se i dogodne organizovati sličnu akciju i eventualno obezbediti više novca za ovaj vid pomoći.

Naime, ove godine u budžetu grada je izdvojeno pet miliona dinara za pomoć poljoprivrednicima u vidu pokrivanja dela kamate na kratkoročne kredite za kupovinu setvenog repromaterijala. Tim povodom je organizovan javni poziv bankama da se uključe u program. Na poziv je konkurisalo šest banaka, od kojih je pet učestvovalo i sa njima je grad potpisao ugovor. To su: „Inteza banka“, „Opportunity banka“, „Pro kredit banka“, koje su potpisale najviše ugovora sa poljoprivrednicima, ali i „NLB banka“ i „AIK banka“ koje su imale nešto manje ugovora u aktuelnoj akciji.

- Išli smo projekcijom da učešće

Korisna akcija

Predstavnik Opportunity banke na terenu **Stanko Baraksadić**, smatra da je subvencionisanje dobro zamišljeno, organizovano i sprovedeno i zato daje efekte.

- Poljoprivrednici su bili upoznati sa akcijom jer je bila dobro medijski praćena i zato ne treba da čude efekti koji su postignuti. Od ovakvih akcija poljoprivrednici će imati koristi - rekao je Baraksadić.

Među zainteresovanim za ove kredite bio je i **Željko Šerfezi** iz Stare Bingule.

- Mnogo mi znači ovakav kredit, makar bio kratkoročan jer već imam dugoročni kredit za unapređenje vo-

čarstva. Novac ću sada imati za kupovinu repromaterijala - poručio je Šerfezi.

Divošanin **Ljubiša Ruvarac** je podneo zahtev za kredit na maksimalnu sumu od 300.000 dinara, ugovor još nije potpisao, ali se nada da će uspeti jer su ga iz banke već zvali.

- U poljoprivredi nema gotovog novca, a on je potreban pogotovo u vreme setve zato mi je dragocen ovaj kredit. Ja se bavim i stočarstvom i ako sve uspe, zasejaću. Imaću osiguranu svoju hranu za stoku koju gajim, a tako ću lakše da vratim uzeti kredit - veli Ljubiša Ruvarac.

grada bude od 10 odsto u kamati za ove kratkoročne kredite, oni su na period od 12 meseci i namenjeni su za potrebe obezbeđenja repro-

materijala poljoprivrednicima sa područja grada Sremska Mitrovica. Ukupno je odvojeno pet miliona dinara za ovu aktivnost za jesenju

Vladimir Nastović, načelnik

setvu, a pojedinačni krediti iznose od 100.000 dinara do 300.000 dinara ili od 1.000 do 2.500 evra. Uz novac kojeg je izdvojio grad iz budžeta, mnogo više novca plasirano je od strane banaka - ocenio je načelnik za poljoprivredu.

Iako je akcija subvencionisanja provedena nedavno, a rok za prijavljivanje poljoprivrednika bio kratak, ona je uspešno realizovana. Seljaci dobro reagovali, krediti su im bili više nego interesantni, jer su „planuli“ za tri dana, a inače rok za podnošenje zahteva je bio nešto duži.

- Ova mera ne samo da se dobro pokazala, već dosta govori o stanju u poljoprivredi, da gotovog novca nema, da su potrebe velike i zato ćemo je planirati i dogodne. Na sličnu pomoć proizvođači mogu da računaju već kod prolećne setve - poručio je načelnik Nastović.

Potpisivanje ugovora sa bankarima

S. Đaković

SELA U SRBIJI IZMEĐU PROŠLOSTI I BUDUĆNOSTI

Stvaranje srpskih farmera i propadanje malih gazdinstava

Piše: **Branislav Gulan**

Postignuti efekti politike „stvaranja srpskih farmera“ i „kрупnih farmera koji obrađuju 200 i 1.000 hektara“ kao i uvođenje kategorije „registrovanih gazdinstava“ (bez obzira na to što su svi vlasnici gazdinstava u katastru i obveznici za poreza na imanja) nisu do sada celovito analizirani. Očigledno je i na prvi pogled da se u tom procesu do sada nisu stvarala ekonomski zaokružena integrisana i održiva gazdinstva. Ti novi „farmeri“ obično imaju sopstvena imanja i određenu količinu zemljišta u zakupu u skladu sa raspoloživim mašinskim parkom i kapacitetima za obradu i korišćenje sa oslanjanjem na podsticajne mere i subvencije države.

Ni govora nema o srazmernom broju uslovnih grla stoke na takvom gazdinstvu što bi iziskivalo organizaciju proizvodnje i gajenje biljaka u plodoređu, uz agrotehniku koja bi osiguravala održanje i negu agrobioloških vrednosti zemljišta. Zemljište u zakupu po pravilu je „tuđe“, ono se raubuje i koristi samo u skladu sa šansama za sticanje profita, a država svojim subvencijama, makar i nehotice, to podstiče. To upućuje na zaključak da se uporedo odvija proces propadanja malih gazdinstava uz istovremeno propadanje i degradaciju njihovog zemljišta kao osnovnog proizvodnog potencijala. Takođe, sva propaganda o organskoj proizvodnji (priča se da je sad organizovana na oko 6. 000 hektara, a želja je da bude na oko 600.000 hektara?) ostaje u sferi iluzija ako se ne stvaraju gazdinstva sa odgovarajućim brojem uslovnih grla stoke po hektaru, kako bi se uz sve ekonomske efekte, stajnjakom održavala biološka vrednost zemljišta - ukazuje zadrugni poslanik **Branko Maričić**.

Napuštena i sela sa znatnim proizvodnim potencijalom

Poslovanje kroz zadrugu

Poslovanje kroz zadrugu omogućava dobrovoljno i otvoreno članstvo. U tome postoji društvena odgovornost, kao i servisiranje unapredjenja proizvodnja i zajednički plasman na tržište. Demo-

Zemljište u zakupu po pravilu je „tuđe“, ono se raubuje i koristi samo u skladu sa šansama za sticanje profita, a država svojim subvencijama, makar i nehotice, to podstiče. Takođe, sva propaganda o organskoj proizvodnji ostaje u sferi iluzija ako se ne stvaraju gazdinstva sa odgovarajućim brojem uslovnih grla stoke po hektaru, kako bi se uz sve ekonomske efekte, stajnjakom održavala biološka vrednost zemljišta - ukazuje zadrugni poslanik Branko Maričić

Što se tiče javnog mnjenja, na sceni su uglavnom opšte i već skoro profanisane proklamacije o „poljoprivredi kao razvojnoj šansi“, o „povratku na selo“, o negovanju tradicije, običaja, povratku crkvi... Uz puni respekt prema negovanju i čuvanju kulturnih vrednosti i tekovina nasleđa, neki običaji i oblici uzajamnih odnosa nepovratno su ostali u prošlosti i prešli u sadržaje folklor. Mobe, komušanja, žetva, vršidba... nemaju mesta u savremenom životu kad kombajn u jednom proходу obavi sve poslove.

Savremena intenzivna proizvodnja zasnovana je na modernim i visoko produktivnim tehnološkim sredstvima i postupcima. Međutim, puni efekti proizvodnje ne zavise isključivo od tehnike i tehnologije. Šta više, proizvodnja seoskih gazdinstava mnogo više je podređena i zavisi od položaja i statusa proizvođača u produkcionim odnosima u društvu i na tržištu. Okvire i teret inferiornosti sitne robne proizvodnje, seljak može prevazilaziti jedino organizovan u oblike zadrugnog proizvodnog i poslovnog odnosa - priča Maričić.

Državni i zadrugni paradoksi

Stručna javnost je skoro indiferentna pred činjenicom da su zemljoradnička gazdinstva, pa i ona razvijenija, izgrađena po formuli „srpski farmeri“ direktno upućena na inferiornu poziciju u poslovanju sa firmama kapitala, jer ih one ekonomski iscrpljuju.

Branko Maričić

Stručne i državne institucije ponašaju se kao da su prihvatile i da se drže shvatanja po kome se nužnost ukрупnjavanja gazdinstava mora ostvariti isključivo putem propadanja sitnih, pa ne pokreću inicijative za njihovo zadrugno organizovanje po evropskim modelima sa ciljem da se emancipuju organizovani u sposobne i nezavisne zadrugne asocijacije, da bi se nužan proces ukрупnjavanja ostvarivao u okvirima zadrugnog poslovnog odnosa. Paradoks je da ni zadrugni savezi ni zadrugne uprave ne rade na tome čuvajući svoj lagodan inferiorni položaj bez odgovornosti. U stručnoj javnosti nije dovoljno prisutno i ne preovlađuje poznavanje suštine sadržaja zadrugnog poslovnog organizovanja koji se u većini evropskih zemalja dokazao kao put progresa. Ne uočava se i ne ističe razlika između zadrugnog poslovnog odnosa u kome, saglasno zadrugnim principima, sva korist iz celokupnog poslovnog procesa pripada članu zadruga srazmerno veličini njegovog učešća, na jednoj i, poslovnog odnosa u kome se profit prisvaja srazmerno veličini svojine kapitala, na drugoj strani.

Ako Moren govori o „pravednoj trgovini“ i „ukidanju grabljivih posrednika“, to najpre asocira na zadrugne poslovne odnose. (Treba li podsećati na pisanje DŽ.P.Vorbasa i drugih zadrugnih pisaca).

Kao „drugom ekonomskom politiku“ Moren vidi „velike poduhvate na revitalizaciji sela, borbu protiv efekata zagađenosti i rehumanizaciju gradova“...Stanje sela u Srbiji iziskuje diferenciran, ali u svakom slučaju temeljan interdisciplinarni pristup. Moglo bi se reći da, u najmanju ruku, postoje dve kategorije sela:

Jedno su sela u kojima se živi, proizvodi, opstaje i u kojima je potrebno uneti podsticaje razvoja uvođenjem organizacije rada i pro-

Zemljište u zakupu je, po pravilu „tuđe“ i raubuje se

Istorija zadrugarstva u Srbiji

Pod uticajem razvoja zadrugnog sektora i osnivanja prvih zadruga početkom 19. veka, pre svega, u Zapadnoj Evropi, razvija se zadrugarstvo i u Srbiji. U tom periodu razvoj zadruga je, pre svega, nastao kao odgovor na potrebe sitnih poljoprivrednih proizvođača i zanatlija.

- Prva zadruga na teritoriji današnje Srbije je osnovana u Bačkom Petrovcu 1846. godine;
- Prva Kreditno-zemljoradnička zadruga u Centralnoj Srbiji osnovana je 1894. godine u selu

Vranovo kod Smedereva; Zatim u Azanji, Malom Orašju, Mihajlovcu i Ratarima;

- Do Prvog svetskog rata Srbija je već imala 782 zadruga;
- Prvi Zakon o zadrugama u Srbiji donet je 1898. godine i odnosi se samo na zemljoradničku i zanatsku zadrugu, da bi se u kasnijim izmenama proširio na sve oblike zadrugnog organizovanja;
- Zadruga su danas uređene Zakonom o zadrugama iz 1996. godine i Zakonom o zadrugama iz 1989. godine;

izvodnje, osvajanja novih proizvođa, organizacije za osvajanje tržišta, organizacije raznih delatnosti prerade, dorade, pakovanja, domaće radinosti, kulturnog života, obrazovanja, zdravlja, dečje zaštite...a u svemu tome bi zadrugni oblici mogli biti prihvatljiviji, održivi i perspektivni...

Nestale zadruga

Veći deo sela ostao je bez svojih zadrugnih i kooperantskih organizacija (godišnje nestane oko 100 zadruga), a često je i preostala imovina ovih organizacija njihovim propadanjem i stečajem prešla u svojini raznih vlasnika koji nemaju interes podudaran sa interesima sela i daljeg razvoja. U tim selima tek poneko gazdinstvo odskače od ostalih po proizvodnji na sopstvenom posedu i na zemljištu koje uzima u zakup od onih koji su postali nesposobni za proizvodnju i obradu svojih imanja. Većina gazdinstava u posedu radno sposobnih, zaposlenih van sela i poljoprivrede, sve više se svodi na naturalnu proizvodnju, za sopstvene potrebe. Celokupna robna proizvodnja, kako onih „jačih“, tako i ostalih kojima preostaje proizvođa za tržište, plasira se isključivo u neorganizovanom, ličnom i pojedinačnom angažmanu, ili neposredno na pijacnim tezgama, ili preko nakupaca koji rade za firme kapitala.

Osnivanje zadruga u tim selima, koja bi udružila i objedinila proizvodnju i plasman proizvoda, nabavke reprodukcionih materijala i sredstava, angažovanjem struje i nauke usmeravala dalji razvoj

proizvodnje, vodila ukрупnjavanje i nastajanju novih oblika modernih gazdinstava i organizovala razne prateće delatnosti domaće i zanatske delatnosti, turističkih i drugih usluga, kulture, obrazovanja za rad, značilo bi otvaranje perspektive i mogućnost zasnivanja osnova daljeg opstanka i razvoja.

Drugo su sela bez radno sposobnog stanovništva, ili sasvim napuštena sa znatnim proizvodnim potencijalom u zemljištu, prostoru, šumama, vodi...

Pre svega, na čitavom prostoru Srbije, a osobito u Šumadiji i nekim delovima Juga i Jugoistoka Srbije neke delove obradivih ili zapuštenih površina treba vratiti šumama. To su one površine koje je nekadašnja „glad za zemljom“ u vreme ekstenzivne obrade krčevinom otela od šuma. One bi u sadašnje vreme intenzivne obrade, uz savremene tehnološke postupke, primenu tehnike i visoke prinose, bile korisnije i ekološki prihvatljivije pod šumskim zasadima. U tu svrhu bilo bi korisno izdvojiti pojedine delove teritorije ili potese u selima pogodna za šumske zasade, predložiti i odabrati najpogodnije vrste drveta, pripremiti sadni materijal i najpogodniju distribuciju i organizaciju sadnje. Ovo je, svakako, posao od šireg značaja koji prevazilazi interese sopstvenika zemljišta, pa bi bilo neophodno angažovanje i lokalnih vlasti i države.

(Nastaviće se)

Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti

SREMSKA MITROVICA • PRED LICITACIJU DRŽAVOG POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Nadmetanje za 473 hektara

Na licitaciji zemljište koje se nalazi u katastarskim opštinama Grgurevci, Veliki Radinci, Divoš, Čalma i Martinci

Nadležni u Sremskoj Mitrovici raspisali su javni oglas za davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini kojim se u jednogodišnji zakup nudi ukupno 473 hektara u katastarskim opštinama Grgurevci, Veliki Radinci, Divoš i Čalma.

Konkursne radnje vezane za licitaciju državnog poljoprivrednog zemljišta su u toku, počele su da se sprovode u sredu, 23. oktobra i trajaće dve nedelje, odnosno završavaju se 5. novembra u 15 sati. Zainteresovani poljoprivrednici za zakup zemljišta mogu da podnesu svoju dokumentaciju i zahteve na pisarnici u Gradskoj kući. Postupak je isti kao i prethodnih godina, ali su početne cene veće nego u prethodnim godinama. Ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je naš predlog odobrilo jer bez toga ne bismo mogli da idemo

daće u ovom postupku - objasnio je načelnik za pooprivredu **Vladimir Nastović**.

Inače, državno zemljište je stočarima po pravu prečeg izdato u zakup, poljoprivrednici stočari su konkurisali i dobili su ugovore na potpis i uskoro će biti uvedeni u posed. Za zemljište po osnovu prava prečeg konkurisalo je 54 stočara ali je 19 poljoprivrednika odsutali zbog toga što su ovoga puta površine male i njima neadekvatne, saznali smo od našeg sagovornika koji podseća da stočari dobijaju zemlju po prosečnoj izlicitiranoj ceni prethodne godine.

Inače, najavljena licitacija će se održati 6. novembra u sali zgrade Gradske kuće u Sremskoj Mitrovici, a početne cene poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini koje se nudi na jednogodišnji zakup su od 51.500 dinara do 60.500 dinara po hektaru. **S. Đ.**

Prijavlivanje za licitaciju (arhivski snimak)

<p>Доо ветеринарска станица САВА СРЕМ</p> <p>Лаћарак</p>	<p>Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266 Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Лечење - Вакцинација - Вештачко осемењавање - Превентива - Трихиноскопија - Продаја пиљића - Сточна храна - Премикси - Лекови
	<p>Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80 Др. вет. мед. спец. Миленко Перић</p>	
	<p>Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9 Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац</p>	
	<p>Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24 Др. вет. мед. Милорад Кевећ</p>	
	<p>ВЕЛИКИ РАДИНЦИ, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7 Др. вет. мед. Наташа Секулић</p>	

VETERINA

PREVENCIJA I VAKCINACIJA NAJUČESTALIJIH BOLESTI KOD MAČAKA

Piše:
Dr vet. med. Veljko Đurović

Nezaobilazna vakcinacija

Da bi uradili dobru preventivu i sprečili mačke da obole od ovih bolesti koje mogu da se završe fatalno po vašeg ljubimca, pored dobre nege i ishrane, mora se ispoštovati i glavna stvar, a to je vakcinacija

Vakcinacija je preventivna i najbolja za ljubimce

Po rođenju mačići stižu određen pasivan imunitet

Kao što psi imaju svoje karakteristične bolesti koje su vezane samo za pse kao vrstu, tako i mačke imaju svoje. Najučestalije bolesti kod mačaka su mačija kijavica, mačija kalicivirusna infekcija, virusna leukemija mačaka, herpes virusna infekcija mačaka, panleukopenija mačaka ili virusni enteritis (upala creva). Do oboljevanja kod mačaka najčešće dolazi oko sezone parenja kada se mužjaci bore oko teritorije i oko ženke, i kontaktom mužjaka i ženke, tj. kad se mačke najčešće mešaju i dolaze u kontakt jedne sa drugima. Sezona parenja se pokrpa i sa padom imuniteta kod mačaka zbog borbi i učestalog parenja. Postoji i niz različitih situacija kad mačke mogu da obole od infektivnih bolesti.

Da bi uradili dobru preventivu i sprečili mačke da obole od ovih bolesti koje mogu da se završe fatalno po vašeg ljubimca, pored dobre nege i ishrane mora se ispoštovati i glavna stvar, a to je vakcinacija.

Po rođenju mačići stižu određen pasivan imunitet koji su stekli od majke, on traje od devete do dvanaeste nedelje života. Posle toga mač-

ka mora da stvara aktivan imunitet. Stvaranje aktivnog imuniteta se postiže ili izlečenjem od određene bo-

lesti, ili vakcinacijom. Pošto je vakcinacija preventivna mera, samim tim je ona i najbolja za vašeg lju-

bimca. Da bi mačka bila vakcinisana protiv mačjih bolesti mora da ispuni nekoliko uslova: mora biti starija od devet nedelja, mora biti očišćena od unutrašnjih parazita, mora biti zdrava, vesela i dobro uhranjena. Da bi se stekao dobar imunitet mora se uraditi i druga vakcinacija istom vakcinom tj. revakcinacija nakon dve nedelje do mesec dana. Neki proizvođači komercijalnih vakcina predlažu i treću vakcinaciju, takozvanu buster vakcinu koja podiže imunitet na još viši nivo. Pošto uzročnici bolesti koji se nalaze u vakcini ne daju doživotan imunitet ova vakcija se mora po-

navljati jedanput godišnje. Kod nas na tržištu se nalaze vakcine koje sadrže tri uzročnika bolesti, takozvane „trovalentne vakcine“, a to su mačija herpes virusna infekcija, mačija panleukopenija, i mačija kalicivirusna infekcija, ili u narodu zvana mačija gripa. Vakcine koje se proizvode mogu da sadrže i uzročnike virusne leukemije mačaka, i još neke druge uzročnike.

Vakcinacija mačaka protiv besnila - obavezna je za sve pse i mačke po zakonu, i radi se sa navršenih 90 dana starosti životinje i ponavlja se u jednogodišnjem intervalu.

Pravilna tehnika i higijena muže koza

U zemljama sa razvijenim kozarstvom pod isplativom proizvodnjom smatra se dobijanje 900 litara mleka po grlu godišnje - Za visoku produkciju važno je praćenje proizvodnje radi selekcije - Muža se mora obavljati rutinskim postupcima - uvek na isti način - Kako bi se smanjilo širenje infekcija i bolesti prvo treba da se muzu mlade, a potom starije životinje - Ručna muža efikasna za stada od 10-12 koza, a za veća stada mnogo je ekonomičnija i praktičnija mašinska muža - Za farme sa 50 i više koza potrebna su veća i efikasnija izmuzišta

Koze obično daju mleko osam do 10 meseci godišnje i za to vreme proizvedu oko 700 litara mleka, što nije dovoljno za komercijalnu proizvodnju. U zemljama sa razvijenijim kozarstvom se smatra da je potrebna produkcija mleka od oko 900 litara po grlu da bi se proizvodnja isplatila. Zato je veoma značajno praćenje proizvodnje mleka, jer je na taj način moguće odvojiti životinje koje daju dovoljno mleka, a odstraniti one koje daju nedovoljne količine za isplativu proizvodnju.

Muža se mora obavljati rutinskim postupcima - uvek na isti način. Za svaku kozu potrebno je dva minuta. Većina odgajivača muže dva puta dnevno, u intervalu od 12 časova. Muža se može obavljati i tri puta dnevno. Na taj način se povećava prinos mleka, ali obično ovo povećanje nije toliko da može da opravda uloženi rad i vreme koje je potrebno odvojiti za još jednu mužu. Takođe su vršena ispitivanja i u slučaju jedne muže dnevno. Ukoliko se muže samo jednom dnevno, smanjuje se količina dobijenog mleka, posebno na početku laktacije. Mleko dobijeno od koza koje su muzli jednom dnevno imalo je veći sadržaj suve materije, ali je ipak ukupna dobijena količina suve materije bila manja u odnosu na koze koje se muzu dva puta dnevno.

Preporuka i saveta za uspešnu i lakšu mužu:

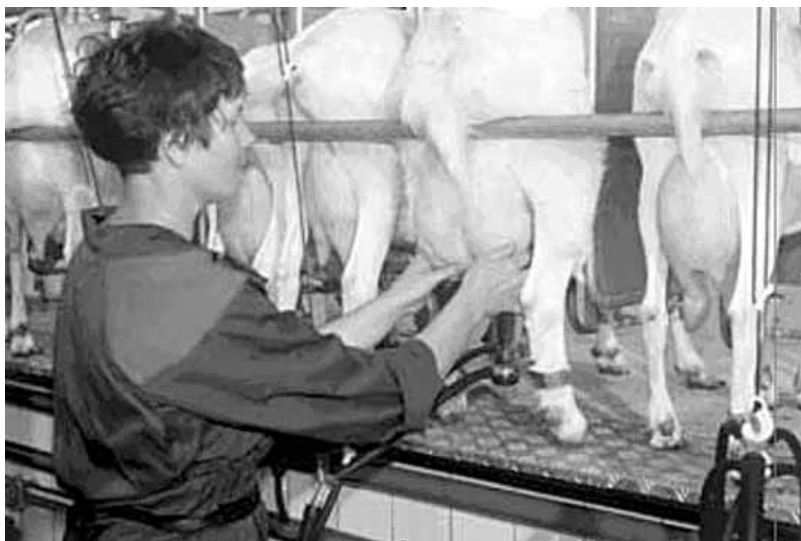
- Prvo muzite mlade, zdrave životinje, a na kraju najstarije. Na taj način se smanjuje širenje infekcija i bolesti.

- Smireno postupanje sa kozama u vreme muže doprineće postizanju optimalne proizvodnje mleka.

- Treba da prekontrolišete prve mlazeve mleka pre muže. Neke od neželjenih pokazatelja mastitisa možete odmah primetiti, npr. male grudvice ili vlaknastu strukturu mleka. Veoma je korisno pregledati koze prilikom svake muže i uočiti eventualne znake oboljenja.

- Mnogi proizvođači došli su do zaključka da je zgodno davati kozama zrnastu hranu u vreme muže. Koze su zauzete jelom i mirno stoje pri muži!

- Korišćenje platforme za mužu ima nekoliko prednosti. Koza je ve-

zana i mirno stoji na visini koja je pogodna za onog ko je muže. Platforma se može koristiti i kod ručne i kod mašinske muže. Treba da bude 0,85 do 1,05 m visoka i konstruisana tako da svaka životinja ima dovoljno prostora da bude vezana. Potrebno je bar 1 m dužine i 0,5 m širine za svaku kozu. Koze se na platformu penju stepenicama ili preko rampe. U obe varijante jako je važno da se one naprave tako da koza ne može da se oklizne. Dovoljno je da se životinja samo jednom oklizne pa da kasnije pruža otpor penjanju na platformu.

- Ručna muža efikasna je za stada od 10-12 koza. Za stada veća od 15-20 koza mnogo je ekonomičnija i praktičnija mašinska muža. Ukoliko je obim posla manji, preporučuju se pokretne muzilice, ali za farme sa 50 i više koza potrebna su veća i efikasnija izmuzišta. Kada stado dostigne veličinu koja zahteva izmuzište, možete birati različite opcije: muža može da se obavlja spređa, straga ili sa strane, a mleko može ići direktno u laktofriz ili pre toga u prijemnik za mleko gde se prati individualna proizvodnja.

- Pravilna higijena, pravilno odbran nivo vakuma i pravilno održavanje opreme za mužu, takođe će smanjiti rizik od pojave mastitisa. Pregledajte svoju opremu kako biste bili sigurni da pravilno funkcioniše. Variranje vakuma muzilice može da izazove vraćanje mleka, što omogućava prenošenje bakterija u vime. Do problema sa vakuumom može doći i ako su im sise ne-

pravilnog oblika i veličine. Zato se prvo muzu mlade, zdrave koze, a na kraju one sa anomalijama.

- Izmuzište morate napraviti tako da životinje brzo ulaze i izlaze. U protivnom se vreme potrebno za mužu dramatično povećava. Preporuka je da posetite nekoliko farmi za proizvodnju mleka, da vidite moguća rešenja i sa svima porazgovarate o tome šta su prednosti a šta nedostaci njihovog rešenja. Pošto će se izmuzište koristiti dva puta dnevno tokom mnogo godina i pošto ono predstavlja veliku investiciju, važno je da se sve pažljivo isplanira.

Bez obzira na način i organizaciju muže morate sprovesti higijenske mere, od čišćenja sise pre muže do samog postupanja sa mlekom. Verovatno najkritičniji korak pri muži je čišćenje i dezinfekcija vimena i sise. Od toga kako su sise oprane zavisi i vreme trajanja muže i kvalitet mleka.

Postoji nekoliko različitih metoda čišćenja sise pre muže:

- Sise možete prati mlakom vodom u koju se može dodati neko sredstvo za dezinfekciju. Zatim sise treba osušiti, čistim ubrusima. Problem kod ovog načina je što suviše vode dođe na vime, pa na kraju prljava voda završi na sisama ili u muznim čašama. Na taj način se kontaminira mleko i povećava rizik od pojave mastitisa. Zbog toga se pranje vimena ne preporučuje, osim ukoliko su sise veoma zaprljane (što se ne dešava kada se vodi računa o higijeni).

- Postoje prethodno fabrički navlašeni ubrusi (slični vlažnim maramicama za bebe) kojima se sise mogu očistiti. Njih je jednostavno koristiti, a veoma su se dobro pokazali na sisama koje

nisu suviše prljave. Njihov nedostatak je visoka cena.

- Prethodno dipovanje (uranjanje) je još jedan način za čišćenje sise pre muže. Sise treba potpuno prekriti odgovarajućim dezinfekcionim sredstvom (neki proizvođači koriste isto sredstvo za dipovanje pre i posle muže, a drugi biraju neko jeftinije dezinfekciono sredstvo za dipovanje pre muže) i ostaviti ga da deluje 15 do 30 sekundi. Zatim se sise potpuno obriše i osuši. Ovo je važno i za stimulaciju sise ali i da bi se dezinfekciono sredstvo potpuno uklonilo pre muže. Za brisanje se mogu koristiti papirni ili tekstilni ubrusi za vime (nikada ne koristite isti ubrus za više od jedne životinje). Tekstilni ubrusi posušuju i stimulišu bolje od papirnih, a posmatrano na duže staze i jeftiniji su. Ako koristite tekstilne ubruse, morate ih dezinfikovati između dve muže, pranjem u odgovarajućem sredstvu ili iskuvavanjem.

- "Suvo pranje" vimena korišćenjem posebnih pena za dezinfekciju je najsavremeniji metod za pripremu vimena za mužu i istovremeno postupak koji, prema mišljenju stručnjaka, uz dipovanje, predstavlja najsigurniji način za sprečavanje pojave mastitisa.

Dezinfekcija nakon muže najvažnija za prevenciju mastitisa

Nezavisno od toga koji način primenjujete, sise morate prati detaljno i stalno. Takođe, mora vam biti jasno da ni jedno dezinfekciono sredstvo ne može biti efikasno na veoma zaprljanim sisama. Ponekad ih morate prvo oprati, a zatim dezinfikovati. Kada ste sise očistili, dezinfikovali i osušili, nemojte ih ponovo dirati pre muže inače ćete vratiti bakterije na njih. Nakon muže, sise treba dipovati u dezinfekciono sredstvo koje je obično na bazi joda. Sisni kanal je nakon muže opušten i raširen, što ga čini posebno ranjivim od bakterija. Zbog toga je dezinfekcija nakon muže najvažnija za prevenciju mastitisa.

Druge higijenske mere

Higijenske mere takođe se moraju sprovesti i prilikom rukovanja sa mlekom. Nakon muže propusti-

te mleko kroz filter za jednokratnu upotrebu, a zatim ga odmah ohladite. Ledena vodena kupatila su dosta dobra ako se radi o maloj proizvodnji, ali za veće količine neophodan je laktofriz u kome se mleko mora ohladiti na 4-6°C u roku od 2 sata.

Sva oprema za mužu mora se detaljno očistiti i dezinfikovati nakon upotrebe. Moraju se ukloniti tragovi mleka, a sa svih površina koje dolaze u kontakt sa mlekom treba ukloniti bakterije. Tragove mleka treba odmah isprati toplom vodom (oko 40°C). Oprema se pere posebnim deterdžentom i četkom, ili sistemom za pranje (kod izmuzišta), odmah se ispira i ostavi da se osuši do sledeće muže.

Striktno pridržavanje higijenskih mera neophodno je za prevenciju bolesti i najznačajnije za bezbednost hrane. Za to je potrebno vreme i novac, ali su to dobro uloženo vreme i novac. Jeftinije je sprečiti bolest i kontaminaciju, nego se boriti protiv njih.

Duži period zasušenja - veća proizvodnja mleka

Koze obično imaju period zasušenja od dva do tri meseca u toku godine. Ovo omogućava obnavljanje mlečnog tkiva za sledeću laktaciju. Sto je veća proizvodnja mleka, kozama je potreban duži period zasušenja, zato što se one više iscrpljuju od koza sa prosečnom proizvodnjom mleka. Njima je potrebno više vremena da nadoknade gubitke u organizmu i da popune rezerve. One koze kojima se ne omogući period zasušenja obično daju 65 do 75% mleka manje u sledećoj laktaciji u odnosu na koze koje su prošle period zasušenja. Za koze je važno da budu zasušene u dobroj telesnoj kondiciji i da imaju odmor od minimum osam nedelja. Kada zasušujete kozu trebalo bi da smanjite količinu i kvalitet hrane. Treba smanjiti i ukinuti zrnastu hranu i davati seno lošijeg kvaliteta. Promena uobičajene hrane pomoći će smanjenju priliva mleka. Morate i dalje pratiti zasušene koze, zato što se mastitis najčešće razvija baš u periodu zasušenja.

Aleksandra Žerajić, dipl. inž.

Udruženi dobili više

- Uspeli smo da postignemo da naše udruženje bude spona između poljoprivrednika i lokalne samouprave ili ministarstva. Zadovoljan sam jer smo dobili potpuno podršku, ali sa druge strane, smatram da smo mi malo interni i da treba da pokažemo veću inicijativu da bi nam određeni zahtevi bili ispunjeni – kaže Peršić

Mali je broj poljoprivrednika koji su uspeli tokom godina da uvećaju porodično imanje, veličinu poseada i nastave da se uspešno bave poljoprivredom. Jedan od njih je i **Mirko Peršić** iz Golubinaca koji se deset godina bavi ratarstvom, a kako kaže, uspeo je da porodičnu tradiciju i nešto zemlje koju je nasledio od dede, uveća deset puta. Obnovio je svu mehanizaciju, dokupio još zemlje i sada na oko 17 hektara sopstvene i još 60 hektara zemlje koje radi u zakup, uzgaja pšenicu, kukuruz, suncokret, soju i šećernu repu. Mirko je inače predsednik Saveta za poljoprivredu u opštini Stara Pazova i predsednik Udruženja poljoprivrednika. Kako ističe, od kako je osnovano udruženje, puno toga se promenilo na bolje, a poljoprivrednicima je stigla neophodna podrška od lokalnih vlasti.

- Mogu reći da sam zadovoljan ovogodišnjim rodnom koji je izuzetan, pa čak i rekordan. Od pšenice smo imali nekih 8,5 do 9 tona po hektaru, kukuruza oko vagon po hektaru, dok

Mirko Peršić

je soja malo podbacila u odnosu na prošlu godinu, ali je i ona tu negde 3,5 do 4 tona po hektaru, pa generalno mogu reći da sam zadovoljan. Kada je reč o šećernoj repi, ona još nije počela da se vadi na svim parcelama, tako da videćemo kakav će prinos biti - kaže Mirko i dodaje da iako je zadovoljan prinosom, cena je nezadovoljavajuća.

- Iako je prošla godina bila veoma loša i sušna, imali smo bolju zaradu. Na primer suncokret je prošle godine bio 55 dinara, ove godine je 28 dinara, pšenica je bila 24 dinara sada je 16 dinara. Kukuruz je bio prošle godine 27 dinara, sada je 13 dinara što znači da su ove godine cene duplo manje a rod nije duplo veći. A da ne govorim o ceni reprod materijala koja se pravila na prolećnim cenama kultura koje su iznosile duplo više nego sadžali se ovaj poljoprivrednik i ističe da su ove godine maltene radili za dzabe. Voleli bi da jednom znamo šta nas čeka, da ne budemo u neizvesnosti, jer ne možemo više da rizikujemo. Stanje u po-

Sa skupštine udruženja

ljoprivredi je odraz loše politike prema poljoprivredi unazad 20 godina - ističe on i kaže da je poljoprivreda postala kocka sa sve većim ulogom i sve manjim dobitkom.

- Mi moramo da znamo kad ulazimo u jesenje radove, konkretno kod setve pšenice koja je u toku, kolika će biti cena i da ta cena bude zagarantovana.

Opštinsko udruženje poljoprivrednika koje broji oko 180 članova funkcioniše skoro dve godine i na najbolji način oslikava potrebe poljoprivrednika. Kako kaže Mirko, veoma je zadovoljan radom i poslovanjem, a pogotovo tretmanom koji su dobili od lokalne samouprave.

- Uspeli smo da postignemo da naše udruženje bude spona između

poljoprivrednika i lokalne samouprave ili ministarstva. Zadovoljan sam jer smo dobili potpuno podršku, ali sa druge strane smatram da smo mi malo interni i da treba da pokažemo veću inicijativu da bi nam određeni zahtevi bili ispunjeni. To se može videti na primeru poljočuvarske službe koju smo godinama tražili od opštine. Služba je počela proletoš da funkcioniše, imamo tri automobila za taj posao i po dva poljočuvara u smenama - kaže Mirko i poručuje da veruje da će broj poljočuvara biti povećan, ali je za sada zadovoljavajuća situacija.

Ovaj poljoprivrednik govori i o subvencionisanim kreditima i kaže da će opština finansirati deset odsto kamate kod kratkoročnih kredita i na taj način potvrđuje da postoji dobra volja lokalnih vlasti da pomogne poljoprivrednicima.

- Takođe smo za nasipanje atarskih puteva dobili deo sredstava, potom za rad kancelarije Udruženja i još niz drugih projekata kroz koje smo dobili podršku. Mi smo ti koji treba da pokažemo interesovanje, a vremenom će situacija biti sve bolja i verujem da će se agrarni budžet povećavati kaže na kraju Mirko Peršić.

M. Balabanović

AKTUELNOSTI

ZA I PROTIV GMO

Podeljeni i poslanici

Većina protiv GMO proizvoda

Aleksandar Senić

Tim uredbama, smatra on, pojedine odredbe zakona će biti detaljno razrađene, a na osnovu njih će se sankcionisati oni koji "ilegalno uvoze, distribuiraju i uzgajaju genetički modifikovane organizme".

- Za to država treba da obezbedi laboratoriju i da bude daleko manja korumpiranost nego što danas jeste, što je takođe jedna od osnovnih primedbi iz Evropske unije - kazao je Ševarlić. On se ne slaže sa mišljenjima da GMO proizvodi nisu štetni za zdravlje ljudi, i dodaje da takav stav ima i većina svetske stručne javnosti.

Takođe je postavio pitanje "moralne legitimnosti" parlamenta Srbije, za koji kaže da "u svojim redovima nema ni jednog poljoprivrednika, izuzev **Marijana Rističevića**, da se izjašnjava o tako krucijalnoj stvari iz domena koji tangira oko 11 odsto stanovnika Srbije", odnosno poljoprivrednika koji žive od te delatnosti.

Odbor za poljoprivredu Skupštine Srbije smatra da ne treba dozvoliti proizvodnju genetski modifikovanih organizama (GMO) u Srbiji i promet semena, izjavio je Tanjugu predsednik tog odbora **Aleksandar Senić**.

On je, nakon završetka dvodnevne sednice tog odbora u Svriljugu, rekao da o trgovini GMO u Srbiji nije

Miladin Ševarlić

zauzet jedinstven stav članova tog skupštinskog tela, jer neki poslanici smatraju da je potrebno dozvoliti trgovinu GMO, zbog pristupanja STO i EU, dok su drugi na stanovištu da je i trgovina nedopustiva.

- Ukoliko se dozvoli trgovina genetski modifikovanom hranom, ona treba da bude jasno označena. To će kupcima ukazati da sami sebi stavljaju u tanjir GMO - rekao je Senić.

On je naveo da GMO nije bio tačka dnevnog reda na sednici odbora, ali da su poslanici o tome polemicali tokom tačke o očuvanju autohtonih biljnih i životinjskih vrsta.

Svi su, dodao je, ukazali na problem da će trgovina tim proizvodima ugroziti proizvodnju hrane koja nije genetski modifikovana.

- Postoji bojazan da će proizvođači i prerađivači u Srbiji biti ugroženi, s obzirom da je GMO jeftiniji i konkurentniji na tržištu - rekao je Senić.

S. P.

BEOGRAD • O BERBI KUKURUZA

Rod bez aflatoksina

Ove godine rod bez aflatoksina

Ovogodišnja berba kukuruza još nije završena a, prema sadašnjem stanju useva, očekuje se ukupan rod od 5,7 miliona tona, što je za 62,2 odsto veća proizvodnja nego prethodne godine, izjavio je sekretar Udruženja za poljoprivredu Privredne komore Srbije **Nenad Budimović**. Po njegovim ocenama, kvalitet zrna je dobar, a pojave aflatoksina nisu zabeležene.

Budimirović je naveo da su zasejane površine pod kukuruzom ove godine za oko sedam odsto manje od prošlogodišnjih, a prolećna setva u Srbiji obavljena je na ukupno 2,5 miliona hektara.

Najveće površine su pod kukuruzom a slede povrće, suncokret, jara žita, soja i šećerna repa, dodao je Budimović.

Površine pod suncokretom u ovoj godini su iznosile 189.345 hektara i za 12,7 odsto su veće nego lane. Ukupna proizvodnja ove godine se procenjuje na 499.521 tonu, što je za 36,5 odsto više nego prošle godine.

Sojom je ove godine zasejano 160.765 hektara, ili za 1,7 odsto manje nego prethodne godine. Pošto se u ovoj godini očekuje ukupna proizvodnja soje od 391.877 tona, to će predstavljati povećanje proizvodnje za 39,6 odsto u odnosu na 2012, kazao je Budimović.

Šećerna repa je ove godine zasejana na oko 62.934 hektara, što je za 3,6 odsto manje u odnosu na prethodnu godinu. Prinosi se ove godine procenjuju na 45,6 tona po hektaru, pa se očekuje proizvodnja šećerne repe od 2.869.621 tone i proizvodnja šećera od oko 400.000 tona, precizirao je Budimović.

Kada je reč o jesenjoj setvi, Budimović je kazao da će prema bilansnim potrebama zemlje, uslovima i mogućnostima gajenja pojedinih poljoprivrednih kultura, a u skladu sa višegodišnjom setvenom strukturom, biti zasejano oko milion hektara oraničnih površina. Od toga se očekuje da će pšenicom biti zasejano oko 600.000 hektara, kazao je Budimović.

S. P.

RUMA • NEOBIČNI KUĆNI LJUBIMCI

Brzinom kornjače - od Tivta do Rume

U kući Šulcovih već 15 godina stanuju - kopnene kornjače - Kako je Milka od stidljive primorke postala prava Sremica

Kada se Zlatko Šulc, automehaničar iz Rume, prvi put sreo sa kornjačama kao malo poznatom životinjskom vrstom, u prvi mah nije ni slutio da će mu ta mala puzajuća stvorenja postati prijatelji. A postali su. Jer, preneti nešto živo, a da to nije cvet, iz toplijih u ove naše hladnije krajeve, iz jednog podneblja u drugo, i stvarati mu danonoćno pogodnosti srodne onim iz "zavičaja", više je od - kućnog ljubimca.

U domu Šulcovih već odavno živi sedam kornjača, pet ženki i dva mužjaka. Rodna ravnopravnost možda nije ravnomerno zastupljena, ali se mužjaci ne žale. Bar se to golim okom ne vidi. Reč je o kopnenim kornjačama iz primorskih krajeva. Za one koji nisu dovoljno u ovoj materiji, treba reći da postoje i vodene kornjače, ali one nisu tema ove priče.

Već 20 godina Zlatko sa porodicom i prijateljima letuje u Tivtu. Slučajno ili eksperimenta radi, nije to ni njemu do kraja jasno, pre 15 godina, poneo je sa sobom u Rumu par kornjača, mužjaka i ženku. Tako je bilo i naredne godine, i one posle nje, sada, već deset godina, sedam kornjača su u pravom smislu te reči prijatelji ove porodice, ali i komšiluka, posebno dece.

O tome koliko su bliski, govori i podatak da sve te kornjače imaju i svoja imena. Najstarija je Majka, njen oklop je oštećen, verovatno je tamo u primorskom kraju, nešto zgazilo. Možda i kamion. Tu su i Mica, pa Milka, mužjak je Sremac, a ona najmanja je - Mala.

Zlatko Šulc i njegove kornjače

Oštra konkurencija im je žuti javičar Monika, iz odgajivačnice u Kaću, ima i pedigree: otac joj je Švaba, majka Mađarica. Monika ne krije ljubomoru, trudi se da suvereno vlada teritorijom, ako se kornjače ponekad toliko oslobode i razmire po dvorištu, ona to svojom kaznenom politikom u vidu lajanja brzo reguliše i sve se začas dovede u red. Monika jednostavno zna - kornjače se ne smeju naći van dvorišta.

Zlato je tokom ovog razgovora više puta pomenuo da kornjače - nisu zahtevne. Došle s mora u Srem, a nisu zahtevne?

- Pola godine o njima gotovo ne brinemo. Zbog zime na koju su neotporne, od 1. novembra, pa sve do 10-15. aprila, budu smeštene u

šahtu dubine 1,5 metar. Smestimo ih u drvene gajbe, i one zimu jednostavno prespavaju. Tih šest meseci ništa ne jedu. Od proleća do kasne jeseni su ovde u baštici, u svom ogradjenom prostoru. Pokušao sam da im stvorim ambijent koji su imale kod kuće. Tu je dosta zelenila, lišća, vinove kloze. Vodu crpe iz lista kojih se hrane, i to im je dovoljno. A jednu svo povrće i voće - krastavac, paradajz, kupus, lubenice, travu, čak i maslačak. Tečnost im u ovim uslovima ništa ne znači, kao što vidite, nema ni posude za vodu-priča Zlatko Šulc.

Kopnene kornjače, kada imaju odgovarajuće uslove, žive od 120 do 150 godina. Majka, najstarija kornjača, jednom se razmnožavala,

Kornjača Milka pozira

zakopala se u pesak, jaje joj je veličine nokta na čovekovom kažiprstu, mladunče je još manje i - uginulo je brzo. Verovatno su mu nedostajali more i sunce.

- Ostajem na ovom broju kornjača. Nema veći prostor, a ne znam i kako bi na veći broj reagovala sva ta društva za zaštitu životinja. Razmišljao sam, one su dugovečne, nadživeće me. Ako ne budem imao kome da ih ostavim, vratiću ih jednom na more, odakle su i stigle kod nas - kaže Zlatko.

To se verovatno neće desiti, jer su Zlatkova deca ove kornjače usvojili kao nešto svoje, kao deo porodice.

Inače, kornjače su inteligentna bića. Ako ih neko napadne, glavu i noge brzo uvuku u oklop. Taj oklop je njihova lična zaštita, može da izdrži teret i do deset tona. Kornjače nisu divlje, ali nisu ni velike maze. Pa ipak, dok smo jednu mazili po glavi i vratu, skroz je ispružila gla-

vu iz oklopa i, očigleno - uživala je. Prve godine bile su uplašene, kada su dobijale hranu, uvlačile su se u oklop, sada više ne. Stekle su sigurnost, poverenje u ljude. Imaju jednu gotovo neverovatnu osobinu - kada nemaju uslove za polaganje jaja, ženke ih drže u sebi i po dve godine. Jaja uvek polažu duboko u pesak. I još nešto, veoma su strasne, oklop im tu ne smeta, kad vode ljubav, mužjaci su vrlo glasni. Gosti kod Šulcovih se često pitaju - šta se to čuje, a domaćini se mudro smeškaju.

Oklop kornjača je dvobojan, to su žuto-crne kockice, na nogama imaju po četiri nokta, mužjaci imaju duži rep od ženki.

Milka je stara 30-40 godina. Voli da se mazi, malo se pravi i važna, bila je spremna i da pozira. Od stidljive primorke, postala je prava - Sremica.

K. Kuzmanović

IZ LOKALNIH SAMOUPRAVA

ŠID • ZA UREĐENJE ATARSKIH PUTEVA

Iz budžeta 15 miliona dinara

Nasuti atarski putevi

Godišnjim programom zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta predviđeno je uređenje atarskih puteva i otrysišta, kao i izlaza sa atarskih na glavne puteve.

Prema rečima **Dejana Vučeno-ovića**, iz Opštinske kancelarije za poljoprivredu, u toku su radovi na izgradnji otrysišta od čvrstog materijala i uređenje atarskih puteva,

koje podrazumeva ravnanje i nasipanje kamena, u Jameni, Gibarcu i Molovinu, a nakon čega slede radovi u Vašici i Berkasovu.

Radove finansira opština Šid iz namenskih sredstava od davanja u zakup državnog poljoprivrednog zemljišta. Za uređenje atarskih puteva namenjeno je 15, a za izgradnju otrysišta dva miliona dinara.

S. M.

IZ LOKALNIH SAMOUPRAVA

SREMSKA MITROVICA • PROJEKAT „DOBROBIT ZA SVE“

Uvođenje visokih standarda

Cilj projekta "Dobrobit za sve" je da ojača lokalnu stočarsku proizvodnju opština i gradova koji su u Dunavskom regionu u Srbiji ili su mu pridruženi

U Sremskoj Mitrovici je 23. oktobra potpisan akt o nastavku saradnje sa Organizacijom za poštovanje i brigu o životinjama "Orka" sa sedišem u Beogradu, a povod je, ovoga puta, projekat pod nazivom "Dobrobit za sve". U ime grada dokument je potpisao načelnik za poljoprivredu **Vladimir Nastović**, a u ime Organizacije "Orka" njen direktor **Elvir Burazerović**.

Ovim je ozvaničen nastavak saradnje Sremske Mitrovice i "Orke", ali i prethodnog projekta koji je realizovan u Sremskoj Mitrovici tokom 2011. i 2012. godine, kada su predstavnici beogradske organizacije obišli 250 mitrovačkih gazdinstava da bi sagledali situaciju na farmama vezanu za dobrobit životinja. a te rezultate su obraživali, kako se čulo, najeminentniji evropski stručnjaci.

Cilj projekta "Dobrobit za sve" je da se ojača lokalna stočarska proizvodnja u Dunavskom regionu u Srbiji, kroz uvođenje "Orka" visokih standarda dobrobiti farmerskih životinja "u praksi gajenja životinja". Nakon sagledavanja stanja i identifikacije mogućnosti uvođenja visokih standarda, sledi obuka farmara i njihovih udruženja, otkupljivača i drugih o načinima uvođenja tih standarda. Projektna aktivnost je i informisanje i upoznavanje javnosti o značaju dobrobiti životinja za kvalitet i bezbednost hrane ovog porekla.

Načelnik Nastović je rekao da je odziv bio veoma dobar u prvoo-

Sremska Mitrovica: Nastavak saradnje sa "Orkom"

fazi projekta i da nema razloga da takav ne bude i sada, u njegovom nastavku.

- Ovo je šansa za poljoprivrednog proizvođača da dobije znanje i da se bolje uputi kako bi ostvarivao bolje proizvodne rezultate i proizvodio bezbednu hranu - rekao je Nastović.

- Projekat je u cilju unapređivanja stočarstva u gradu i šire, jer radimo na uvođenju visokih standarda za dobrobit životinja na farmama. Konkretno, dobićemo odgovore na pitanja: da li su naši farmeri za to zainteresovani, pod kojim uslovima, da li su potrošači svesni da je dobrobit životinja vezana sa kvalitetom hrane. Takođe, obučićemo poljoprivredne proizvođače, farmere i stručnjake koji će im biti

podrška u ostvarenju željenog cilja i dobijene rezultate predstaviti Ministarstvu poljoprivrede, ali i otkupljivačima i prerađivačima - rekao je Elvir Burazerović.

Uz Sremsku Mitrovicu partneri "Orki" u ovom projektu su i grad Zaječar, kao i opštine Bogatić, Knjaževac i Mali Zvornik. Pridruženi partneri su resorno Ministarstvo poljoprivrede i pojedine uprave kao i opštine Veliko Gradište, Golubac, Privredna komora Beograda i Agencija za ruralni razvoj Zaječara.

Donator projekta je Evropska unija i Austrijska razvojna agencija koji su za projekat "Dobrobit za sve" u ovoj fazi obezbedili 230.000 evra.

S. Đaković

Kapitalne investicije

Prethodna godina je prva u poslednje dve decenije u kojoj su realizovane kapitalne investicije, a za uređenje kanalske mreže u Vojvodini, uloženo je više od milijardu dinara

Glavni ciljevi Vlade Vojvodine u nenoj politici u oblasti vodoprivrede su restrukturiranje društvenih vodoprivrednih preduzeća i intenzivno ulaganje u kanalsku mrežu u Vojvodini - izjavio je potpredsednik Vlade Vojvodine i pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Goran Ješić, na prošlonedeljnoj konferenciji za novinare održanoj u Javnom preduzeću "Vode Vojvodine".

Što se tiče prvog cilja, Vlada Vojvodine je dala saglasnost na inicijativu Direkcije za vode Ministarstva poljoprivrede Srbije, da se društvena vodoprivredna preduzeća reorganizuju, tako što će 53 odsto kapitala tih preduzeća pripasti AP Vojvodini, odnosno "Vodama Vojvodine", a 47 odsto Republici Srbiji. Kad je reč o kanalskoj mreži, prethodna godina je prva u poslednje dve decenije u kojoj su realizovane kapitalne investicije. Za uređenje kanalske mreže u Vojvodini, uloženo je više od milijardu dinara, i ti radovi se i dalje nastavljaju - rekao je Goran Ješić.

Neposredni povod pres konferencije je potpisivanje novih ugovora za unapređenje stanja u vodoprivredi, vrednih 580 miliona dinara, koji će biti iskorišćeni za čišćenje kanala, projektovanje i izgradnju regional-

Izmuljivanje kanala u Sremskoj Rači

nih sistema za navodnjavanje i za redovno održavanje.

Kanalska mreža u Vojvodini najveća je infrastrukturna vrednost koju ova Pokrajina ima i, prema Ješićevim rečima, pored EPS-a i NIS-a, ne postoji ništa vrednije ni što Republika Srbija ima. Dužina kanalske mreže iznosi 21.000 kilometara dok, poređenja radi, mreža kategorisanih puteva u Vojvodini iz-

nosi 5.596 kilometara. Površina sa koje se odvodnjava u AP Vojvodini, sa 159 pumpi u sistemu, veća je od milion hektara. Koliko je važno održavati kanalsku mrežu, govori podatak koji je naveo Ješić, da je šteta za poljoprivredu Vojvodine u 2010. godini bila enormno velika, jer zbog prevlaženosti više od 300.000 hektara zemljišta, setva kukuruza se nije mogla obaviti u optimalnim roko-

vima. Zato je prošle godine započeo je zajednički poduhvat udruživanja sredstava Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, "Voda Vojvodine" i lokalnih samouprava, za realizaciju vodoprivrednih projekata. U 2012. godini ugovoreno je 1.257.930.000 dinara, ugovori su sklopljeni sa 40 lokalnih samouprava i radovi su pokrenuti u 255 mesnih zajednica.

Prvi put od 90-tih godina prošlog veka, imali smo kapitalne investicije: u izgradnju novih regionalnih sistema za navodnjavanje: Kikinda-Nova Crnja-Žitište i Kula-Mali Idoš," rekao je Ješić i dodao da je urađena studija koja je pokazala isplativost ulaganja u navodnjavanje, kroz dobijanje znatno većih prinosa soje, kukuruza i šećerne repe.

Govoreći o daljim planovima, Ješić je rekao da je, na inicijativu Vlade Srbije i otvorene mogućnosti oko finansiranja od strane Arapskog investicionog fonda, pripremljen niz projekata za kapitalna ulaganja, čija vrednost je oko 30 miliona evra. Ukoliko se ostvari taj finansijski aranžman, u sledećoj godini, zajedno sa sredstvima koja Pokrajina izdvaja, biće obezbeđeno gotovo 50 miliona evra za rekonstrukciju kanalske mreže.

Takođe, započeti su pregovori za obnavljanje pumpi u vodopri-

vrednom sistemu. Pumpe koje se koriste u proseku su stare 50-60 godina, veliki su potrošači struje. - Zato želimo da taj sistem obnovimo, smanjimo troškove održavanja i povećamo funkcionalnost. Tamo gde je moguće da uvedemo pumpe i za dvosistemski rad: i za navodnjavanje i za odvodnjavanje, kao i da ugradimo daljinsko upravljanje - rekao je Ješić.

Jedan od planiranih projekata, koji bi trebalo da se realizuje već naredne godine, je uspostavljanje javno-privatnog partnerstva, jer, kao je rekao Goran Ješić, želimo da naše hidrotehničke potencijale stavimo u funkciju neke nove date vrednosti, a to je, pre svega, proizvodnja električne energije. Na kraju, rekao je potpredsednik Ješić, ostaje revitalizacija Velikog bačkog kanala, sa ciljem da se obezbedi njegova plovnost.

Mirko Adžić, v.d. direktora "Voda Vojvodine", rekao je da se radovi čišćenja izvode na 1.130 kilometara kanala. Od poslednjih ugovorenih 580 miliona dinara, za čišćenje kanalske mreže planirano je 300 miliona. Radovi će biti izvedeni u 75 mesnih zajednica, a trebalo bi da bude rekonstruisano dodatnih 480 kilometara kanala.

S. P.

SREMSKA MITROVICA • RADOVI NA KANALSKOJ MREŽI U SEOSKIM ATARIMA

Danas za odvodnjavanje, sutra za navodnjavanje

Na području seoskih mesnih zajednica u sremskomitrovačkoj opštini urađeni planirani poslovi revitalizacije kanalske mreže, a ceo projekat biće završen do sredine novembra, poručuju izvođači radova

Pri kraju je ogroman posao revitalizacije kanalske mreže u 17 mesnih zajednica sremskomitrovačke opštine kojeg sa oko 100 miliona dinara zajednički finansiraju gradski i budžet Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu i JVP "Vode Vojvodine" sa po trećinom sredstava. Da su se planovi dinamičke prirode izvršavali od strane izvođača radova, potvrđuje izveštaj DVP "Hidrosrem" koji je jedan od izvođača ovog posla, a on govori da su očišćene nove desetine kilometara mreže i područja uz same

kanale kako bi ratari mogli lakše da obrade svoje njive koje će sada biti bez suvišnih voda.

Iz najnovijeg izveštaja kojeg je sačinila Verica Ranković, rukovodilac sektora za melioraciju DVP "Hidrosrem", očigledno je da se u periodu do 30. septembra, nastavlja realizacija značajnog deo posla u više mesnih zajednica. U Mesnoj zajednici Mandelos tokom avgusta i septembra, urađeno oko 3,22 kilometra kanala, izvršeno je razastiranje deponije i traktorsko tarupiranje šiblja na Mandjeloškom kanalu.

U Kuzminu je revitalizovano oko 3,7 kilometara kanala, završeni su radovi na razastiranju deponija i ručnom čišćenju propusta na kanalima: Širatoš i Veliko polje 3. Radilo se i u Mesnoj zajednici Grgurevci gde je revitalizovano trui kilometra Grgurevačkog kanala, a nakon toga usledilo je razastiranje deponija uz kanal. U Šuljmu je očišćeno 2,5 kilometra kanalske mreže tačnije Šuljamačkog kanala, kao i njegovo izmuljivanje, utovar i transport izmuljenog materijala, a ručno je očišćen propust kroz naselje.

Oko 11,5 kilometara kanala u Jarku urađeno je ranije, a sada je revitalizovano još oko dva kilometra. Radilo se na mašinskom izmuljenju Glavnog istočno-jaračkog kanala. Takođe, završeni su radovi na razastiranju deponija od izmuljenog materijala na kanalu Jaračka Jarčina.

Osim ovoga, oko dva kilometra kanala očišćeno je u Sremskoj Rači, gde je završeno traktorsko tarupiranje šiblja na kanalu Tečaja, a na kanalima Mala jaruga, Županja 2 i Topločina 2 obavljeno je mašinsko izmuljenje.

Mesna zajednica Martinci sada ima još kilometar uređenih kanala i razastrtu deponiju na kanalu Radava 5, u Lačarku je očišćeno četi-

Kanal Veliko polje u Kuzminu

Čišćenje propusta na Šuljamačkom kanalu

ri kilometra kanala Livadskog, a u Velikim Radincima je urađeno 2,5 kilometra mreže kanala Višnjevci 4. Iz „Hidrosrema2 poručuju da su ovih dana još više napredovali u realizaciji poverenog zadatka, da su usmereni uglavnom na čišćenje deponija jer je čišćenje kanala pri samom kraju.

Načelnik za poljoprivredu Vladimir Nastović smatra da je izvođač dobro odradio posao i da su postignuti dobri efekti. Nadležni u gradu će, veli on, gledati da se posao nastavi i naredne godine, ali će se on finansirati sredstvima grada i "Voda

Vojvodine", jer je Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu najavio izlazak iz projekta.

Radi se o velikom projektu, to smo rekli na potpisivanju ugovora sa mesnim zajednicama, ali je ovo i početak drugog velikog projekta budući da hoćemo da kanali imaju funkciju odvodnjavanja. Nadam se da će se to brzo uraditi, da će u projekat biti uključen ceo Srem i da će kanali služiti za navodnjavanje oranica, poručio je načelnik Vladimir Nastović.

Tekst: S. Đaković
Slike: Arhiva "Hidrosrema"

U KOM PRAVCU TREBA DA IDE SRPSKO VOĆARSTVO? (2)

Izbor sortimenta jabuke i agrotehnika

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Prof. dr Zoran Keserović

"U intenzivnoj proizvodnji veoma je bitan i izbor samog klona, a ne samo sorte" - "Red Jonaprince je sorta koja je trenutno jedna od vodećih i najbolja kada je u pitanju Jonagold" - "Moje novo otkrovenje je novi klon Gale - Fendeca. Daleko je ranija u odnosu na ostalu klonove, krupnija je i daleko obojenija i tom klonu ja dajem prednost" - "Protivgradne mreže ne štite samo od grada, nego i od ožegotina" - kaže prof. dr Zoran Keserović

Takođe sam računao kolika je zarada u trećoj godini ako se koriste jednogodišnje i knip sadnice. To je 2,5 evra po sadnici ako su u pitanju knip, a 0,87 evra ako su jednogodišnje sadnice.

Primer novih sistema

- Primenili smo jedan novi sistem kod Pavla Bajkovića u Subotici, u "Apple word" d.o.o. To je trenutno projekat koji je najsavremeniji, ne samo kod nas, nego verovatno i u Evropi, kompletno sa antifrost sistemom, sa novim sistemom zaštite preko orošivača od bolesti. Negde oko 60 hektara je sada podignuto, gde smo koristili brikete umesto stajnjaka, u količini od 1,5 tona po hektaru. Koristili smo plug za otvaranje brazdi za sadnju i diske koji posle idu i zagrcu. U te brazde smo stavljali Zeolit zbog peska da zadržava vlagu. Zatim je išla sadnja na 75 cm. Ono što stalno ponavljam je da se mora voditi računa o visini spojnog mesta. Najviše se prave greške što se, recimo, kod spur tipova sadnica stavi visina spojnog mesta kao kod ovih ostalih sorti. Kod spur tipova treba da bude 8-10 cm pri zemlji, a kod onih bujnijih mora da bude 15-20 cm, a kako je prva sadnica to mora sve biti tako ujednačeno da bi bio što ujednačeniji porast. U prvoj godini sve sadnice moraju da budu ujednačene. To je važno zbog hemijskog preredivanja, jer čim su nejednake bujnosti onda je teško napraviti ravnotežu.

Uzgojni oblik - iskustvo iz Male Remete

- Na primer, u Maloj Remeti smo do sada grešili u tome što smo imali dosta slobodnih prostora između stabala ali, takođe, u okviru stabala ogoljavanje, a to ne bi smelo tako da bude, već zapremina krune mora da bude popunjena. To smo postigli jednim drugačijim sistemom rezidbe: u donjem delu gde su primarne grane, pošto često dolazi do ogoljavanja, na vrhu postoji jednogodišnji porast i on mora da se skрати na tričetiri pupoljka, jer je on kao pumpa. On mora da povuče sokove da bi se bolje obrazovali pupoljci a sve što je oko njega, bez obzira da li su duge grane, ostavljaju se jer to su rodne. Iznad 1,5 metra nema skraćivanja i ništa se ne dira. Produžnica u vrhu se isto skрати na tričetiri pupoljka da bi i to bilo kao jedan ventil koji će povući hranljivije materije i da bude bolje obrastanje. To je jedan deo koji smo promenili i kada se formira jedan takav uzgojni oblik onda nema nikakvih problema da se dobije puna zapremina.

Novine: izbacivanje na čepove

- Jedna novina sada je izbacivanje na čepove, gde se moraju dvogodišnje grane izbacivati na aktivni pupoljak. Recimo, kod sorte Brae-

Detalj iz berbe u Maloj Remeti

O izboru sortimenta u integralnoj i profitnoj tehnologiji gajenja jabuke prenosi mo iskustva i stručne savete prof. dr Zorana Keserovića, direktora Departmana za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu.

Otkrovenje: Gala Fendeca

- Što se tiče izbora sortimenta navešću moj izbor. Sa sortom Gala radim 20 godina i tek sam sad shvatio zašto je u Italiji ona druga sorta. Ona može veoma brzo da rodi, naročito Reinders i Fendeca, tehnološki je laka, bere se u vreme kada nema jabuka i postiže lepu cenu. Mislim da je za Rusiju otišla po ceni od 55 do 60 euro centi, što je odlična cena. Kod ostalih sorti, Crveni delišes, tu je Super Chief i dalje jedan od vodećih. Kod Granny Smith-a to je Challenger, dok kod sorte Fuji treba još dosta raditi.

U toj intenzivnoj proizvodnji veoma mnogo znači i izbor samog klona, a ne samo sorte.

Kod Jonagolda tu nema nikakve dileme: tu je Jonaprince koji ove godine ima fantastičnu boju i izuzetno je obojen na svim plantaža-

ma. Odlično je što smo imali veće količine padavina i hladnije noći, jer to je dosta dobro za boju, i zato je bila velika razlika u odnosu na prošlu godinu. Red Jonaprince je sorta koja je trenutno jedna od vodećih i najbolja kada je u pitanju Jonagold.

Moje novo otkrovenje, kao što sam već napomenuo, je novi klon Gale - Fendeca. Daleko je ranija u odnosu na ostalu klonove, krupnija je i daleko obojenija i tom klonu ja dajem prednost. Veoma je važno poznavati pojedine klonove i kako se ponašaju u datim agroekološkim uslovima.

Zarada u savremenim zasadima jabuke

- Radio sam analizu u četvrtoj godini kolika je zarada u odnosu po onoj staroj tehnologiji sa jednogodišnjom sadnicom, a koliko sada kada se koriste knip sadnice. U četvrtoj godini razlika u zaradi recimo kod Granny Smith-a je 28.000 evra, kod Zlatnog delišesa to je još više, i iznosi 38.000 evra. Kod Jonagolda je malo drugačija situacija, zato što nismo mogli naći knip sadnice nego su bile jednogodišnje sa prevremenim grančicama - razlika je oko 18.000 evra.

Izgled savremenog zasada jabuke

Važnost ujednačenih sadnica

U prvoj godini sve sadnice moraju da budu ujednačene. To je važno zbog hemijskog preredivanja, jer čim su nejednake bujnosti onda je teško napraviti ravnotežu.

burn moguće je obnavljanje ako ostavite mali čep, ali kod ostalih sorti mora se ostaviti malo duži čep da bi iz tih aktivnih materija isterale nove mladare i da se bolje popunjava zapremina krune. Ne treba više da se radi rovašenje jer ako izbacujete na čepove, popunjavate krunu i onda rovašenja i ogoljavanja ne sme ni da bude.

Zašto su važne protivgradne mreže?

- Ožegotine se sve više javljaju. Izračunao sam, na 62 tone, koliko izgubi jedan proizvođač ako se pojavi 20% ožegotina. To je gubitak od 5.580 evra. Protivgradne mreže ne štite samo od grada, nego one štite takođe i od ožegotina.

Đubrenje

- Što se tiče đubrenja dosta se mora dodati azota, mora se dodati fosfora, a zna se kad se dodaje kalijum. U početku ide azot, posle toga ide kalijum, a u vreme obrazovanja pupoljaka ide fosfor. Čak i sad se dodaje negde oko 15 kg amonijum-sulfata. Inače, dosta se koristi amonijum-sulfat da bi se što više razvila zelena masa.

Zaštita

- Ono što je isto novina, uz svako prskanje za zaštitu obavezno se ide sa 2 kg MAP-a, u početku 3-4 kg uree, a kako ide kraj vegetacije po 3 kg, i to se otprilike stavlja ispod krune. U Remeti sada postoji jedna posebna mašina koja ide i ispod krune ubacuje jednu količinu, jednu trećinu, a ono sve ostalo ide putem fertirigacije i folijarno. Ali svako prskanje ide se 2 kg MAP-a ili 1 kg ako se radi hemijsko preredivanje, i plus se dodaje urea. Ali to retko ko radi u Srbiji, trenutno je to praksa samo na nekim većim plantažama - kaže prof. dr Zoran Keserović.

Zabeležio: D. Čosić

JABUKOVO SIRĆE

Moćni čuvar zdravlja

Jabukovo sirće sadrži mlečnu, jabučnu i limunsku kiselinu, zbog kojih je dobilo atribut lekovitosti - Sadrži iste sastojke kao i jabuka, osim voćnih šećera, i kiselinsku bakteriju koja štiti crevnu floru od patogenih bakterija, podstiče creva na rad i ubrzava metabolizam - Na masti deluje tako što otvara masne ćelije i ispušta masnoću u krv, koja potom izlazi iz organizma - Srčanim bolesnicima i onima s povišenim krvnim pritiskom koristi i zato što smanjuje viskoznost krvi, pa tako i opterećenje srca

Izvanredan lek kome uvaženi stručnjaci pripisuju čudotvornu moć ili smatraju da ono treba da postane deo svakodnevne ishrane je prirodno jabukovo sirće. Jabukovo sirće nadoknađuje gubitak minerala i održava acidobaznu ravnotežu u granicama normale. Narodni je lek za mnoge tegobe, neopravdano zapostavljen.

Ovu dragocenu tečnost možete koristiti i za pripremanje salate, ali i u druge svrhe, prvenstveno za očuvanje zdravlja. Jabukovo sirće sadrži mlečnu, jabučnu i limunsku kiselinu, zbog kojih je dobilo atribut lekovitosti.

Sadrži iste sastojke kao i jabuka, osim voćnih šećera, koji se tokom vrenja soka jabuke pretvaraju u sirćetnu kiselinu. Sadrži i kiselinsku bakteriju koja štiti crevnu floru od patogenih bakterija. Podstiče creva na rad, ubrzava i metabolizam. Na masti deluje tako što otvara masne ćelije i ispušta masnoću u krv, koja tada izlazi iz organizma.

Uvek se uzima razređeno vodom, jedna ili dve kašičice na čašu vode, dobro je dodati i kašičicu meda, koja jabukovom sirćetu povećava lekovitost. Najbolje je ovaj napitak piti lagano, u malim gutljajima, za vreme obroka. Ovaj recept preporučuje se i svim slučajevima osim za lečenje proliva, kad med ne treba dodavati.

Kod nečiste kože, povraćanja u trudnoći i posebno kod lošeg varenja gastritisa, učinak jabukovog sirćeta je blagotvoran.

Poznato je njegovo diuretčko dejstvo, pa se koristi za uklanjanje suvišne vode iz organizma. Veoma je korisno kod bolesti bubrega i mokraćnih puteva, kao

i srca i krvnih sudova, koje su prateće pojavom otoka.

Pospešujući mokrenje, jabukovo sirće omogućava i bolje izlučivanje otrova nagomilanih u organizmu. Srčanim bolesnicima i onima s povišenim krvnim pritiskom koristi i zato što smanjuje viskoznost krvi, pa tako i opterećenje srca.

Osim toga, jabukovo sirće se može koristiti i spolja, kao oblog za lečenje proširenih vena, upale zglobova i reume. Preventivno deluje protiv dekalifikacije kostiju, taloženja kalcijuma u mekim tkivima, kod bolova u kostima, a poboljšava i kvalitet kose i noktiju.

Počevši od treće godine života decu možemo pažljivo navikavati na redovno uzimanje sirćeta od jabuka da bi izrasla zdrava i jaka, sa snažnim zubima i kostima. Prema potrebi, može se zasladiti i medom.

Branislava Gršić

Recepti

Za bolje varenje

Uzeti čašu napitka od jabukovog sirćeta pre glavnog obroka. Poznato je da jabukovo sirće deluje protiv povišene kiseline, proliva, zadaha iz usta, štucanja.

Za lečenje organa za disanje

Jabukovo sirće ima dobra antibakterijska i antiiritantna svojstva. Korisno je kod zapaljenja nosne sluzokože, kašlja, laringitisa, astme, po mogućnosti zajedno s medom i prirodnim vitaminom C.

Kašalj i laringitis

Četiri kašičice sirćeta od jabuke sipati u čašu vode s malo propolisa. Uzimati tečnost svakih pola sata, lagano grgoreći. Nekoliko dana ponavljati postupak ujutro i uveče. U vodu za grgorenje dodati malo soli.

Može pomoći i sirup koji se pravi na sledeći način: čaša vode, dve supene kašike glicerina, čaša meda, pola čaše jabukovog sirćeta. Uzima se prema potrebi ili jedna kašika dnevno dok kašalj ne prestane. Protiv jakog kašlja uzima se 5-6 puta dnevno po jedna kašika. Ne izaziva žučne tegobe.

Protiv promuklosti pomaže cela jabuka koja se u sredini izdubi, napuni medom i ispeče. Jede se toplu.

Prehlada

Kod prvih simptoma prehlade, u posudu s toplom vodom sipati čašu jabukovog sirćeta. Navlažiti peškir u vrućoj vodi, iscediti ga i umočiti u jabukovo sirće, pa se umotati njime preko leđa. Jedan sat ležite u krevetu dobro pokriveni. Za to vreme treba piti vodu pomešanu sa sirćetom od jabuka. Nakon toga se oprati sunderom u hladnoj vodi pomešanoj s jabukovim sirćetom.

Začepljenje nosa

U litar vode dodati 10 kašičica jabukovog sirćeta. Zagrejati tečnost do vrenja i posle inhaliranja pare nos će biti prohodan 12 sati. Prema potrebi ponoviti postupak.

Glavobolja

Iako se smatra da je migrenska glavobolja nasledna, u ublažavanju bolova može pomoći kad se uz svaki obrok popije čaša vode uz dodatak dve kašike jabukovog sirćeta i dve kašičice meda.

Ili: u posudu staviti jabukovo sirće i vodu u razmeri 1:1, pustiti da se zagreje. Kad počne da se diže para (ne sme da vri), nagnuti se nad posudu i inhalirati - udahnuti paru oko 30 puta.

Ili: u posudu se stave jednaki delovi jabukovog sirćeta i vode i zagreju do vrenja. Kad pare počnu da izlaze, nagnuti se što bliže i udisati. Treba udahnuti najmanje 75 puta. Glavobolja će prestati ili se znatno smanjiti.

Povećana telesna težina

Ako se uz svako jelo popije čaša vode s dve kašičice jabukovog sirćeta, krajem drugog meseca u struku se izgube dva santimetra.

Gubljenje povećane telesne težine je postepeno. Veliki trbuh će se postepeno smanjivati, a nakon dve godine masne naslage će potpuno nestati.

Za ovakvo gubljenje telesne težine ne treba bitno menjati način ishrane.

Ili: svako jutro na prazan želudac piti čašu vode s jednom do dve kašičice sirćeta. Terapija traje dva meseca. Jabukovo sirće utiče na sagorevanje suvišnog masnog tkiva. U apotekama se mogu pronaći i kapsule s koncentrovanim jabukovim sirćetom koje, tvrde, pomažu u skidanju viška kilograma.

Domaće jabukovo sirće

U svakoj samoposluzi i biljnim apotekama možete kupiti čisto jabukovo sirće, industrijski proizvedeno. Međutim, ako imate ijedno stablo jabuke, možete ga pripremiti i sami. Osim toga, jabuka ima u izobilju veliki deo leta i jeseni, kad se prodaju jeftino, jer se mnoge sorte ne mogu dugo čuvati.

Jabuke treba dobro oprati, ukloniti im samo peteljke, a zatim, zajedno s ljuskom i semenjem, što je moguće više usitniti. Mogu se, na primer, iseći na komade, a zatim samleti u mašini za meso ili muljači za grožđe. Usitnjene jabuke, zajedno sa sokom koji su pustile, stavljaju se u čistu posudu: veću teglu, lonac, plastično bure i sl. Ako ima malo soka, može se dodati do pola litre vode na 10 kg samlevenih jabuka.

Da bi se podstaklo vrenje, treba dodati 50 do 100 kg šećera na 10

kg jabuka, pa sve dobro izmešati i prekriti višestrukim gazom. Ostavi se da stoji na toplom ili na suncu. Povremeno treba kontrolisati tok vrenja. Kraj vrenja procenjuje se na osnovu kiselosti nastalog sirćeta.

Kad je sirće gotovo, celokupan sadržaj se prvo procedi kroz gušču cediljku, a na kraju kroz višestruku gazu, da bi se dobilo čistije i bistrije sirće. Zatim ga treba naliti u čiste tamne boce, hermetički zatvoriti i čuvati na hladnom i tamnom mestu. Dobro jabukovo sirće ima zlatnožutu boju i karakterističan, prijatan kiseo ukus. Uvek je malo zamućeno, a može imati i malo taloga.

Drugi recept za pravljenje jabukovog sirćeta:

Potrebno je 5 kg jabuka, 5 l vode, 1 čaša šećera, 2 dl vinskog sirćeta, 1 čašica prepečenice, 1/2 kg

kvasca.

Sve dobro izmešati i ostaviti da stoji 30 dana. Nakon toga dobro procediti kroz dvostruku gazu, naliti u čiste flaše. U bocama mora odstojati 14 dana, a posle toga se može upotrebljavati. Jabuke je najbolje izrendati zajedno s korom i semenjkama.

I na kraju, ipak postoje činjenice koje govore protiv delotvornosti jabukovog sirćeta.

Sirće iz vina, jabukovače, alkohola ili šljiva, kao i ono koje je sintetički (veštački) napravljeno, hemijski se ne razlikuju. Postoji mala razlika u ukusu, jer su u svaki od tih vrsta, osim kod sintetičkog dodate male količine pojedinih voćnih aroma. Jabukovo sirće razlikuje se samo po sadržaju pektina, za koji se nikad nije tvrdilo da utiče na mršavljenje.

Jabukovom sirćetu pripisuju se

mnoga pozitivna delovanja. Iz dosadašnjeg iskustva znamo da lekovi koje leče sve bolesti zapravo ne leče nijednu.

Ne poznajemo nijedan mehanizam zbog kojeg bi jabukovo sirće moglo uticati na mršavljenje. Ne pominju ga ni u jednom udžbeniku za dijetetiku, niti ijednom medicinskom časopisu.

Ostaje samo jedan način na koji jabukovo sirće može delovati, a to je stopostotno verovanje onog koji ga uzima i onog koji ga propisuje u to da ono deluje.

I tu je medicina potpuno jasna. Ona poznaje takozvani placebo efekat, to jest kod određenog broja ljudi, koji veruju u delotvornost nekog leka, taj lek postiže efekat.

Oklasak kukuruza kao biogorivo i izvor sirovina

Može da se dobije 20 odsto oklasaka kao biogoriva od ukupne količine proizvedenog kukuruza - Ranije se toplotna vrednost biomase upoređivala sa kamenim ugljem. Danas se upoređuje sa tečnim gorivom (dizel gorivom ili uljem za loženje) - Osobine pepela, odnosno njegovih komponenti, naročito su važne za izbor konstrukcije ložišta i način regulisanja sagorevanja. Maksimalna temperatura produkata sagorevanja je ograničena temperaturom omekšavanja, odnosno topljenja pepela i mora se vrlo precizno regulisati

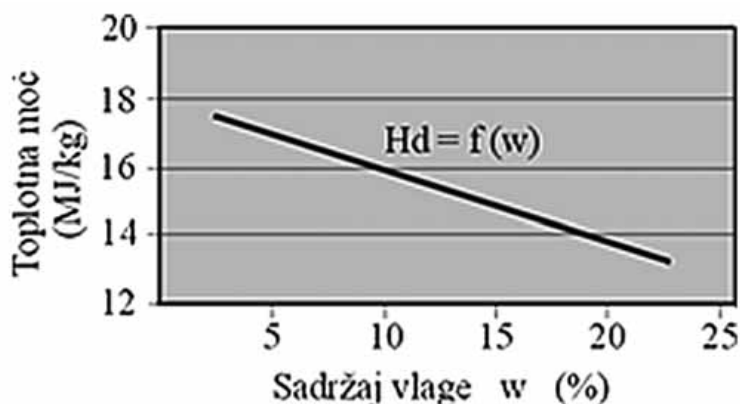
Klip kukuruza čine zrno i oklasak. Pored ovog stručnog naziva, popularni narodni nazivi za oklasak su: kočanka, šapurika, čokanj, klas, vreteno, rulina, komušina, čokov, itd. Svaki kraj Srbije ima svoj naziv. Oklasak se od davnina u svim krajevima koristi kao ogrev, prekrupljen kao stočno hranivo, podloga za gajenje pečuraka, sirovina za proizvodnju furfurola i ksiloze, sredstvo za poliranje metala, sredstvo za čišćenje zamašćenih površina, nosilac pesticida, nosilac pudera, prostirka, i dr.

Prema Statističkom godišnjaku Srbije u 2012. godini bilo je ukupno zasađeno 1.268.544 ha pod kukuruzom. Ukupni prinost zrna bio je 3.532.602 t. Prosečni prinost po jedinici površine je 2.785 kg/ha. U Vojvodini je bilo zasađeno 752.350 ha. Ukupni prinost bio je 2.283.398 t. Prosečni prinost po jedinici površine je 3.035 kg/ha.

U praksi je uobičajeno da se računava da se na svakih 100 kg merkantilnog zrna od kukuruza dobija 18 do 20% oklasaka (Bekrić, V. Upotreba kukuruza. Institut za kukuruz, Zemun Polje, 1997). Na osnovu ovih podataka može da se izračuna da u Srbiji može da se dobije 671.194,4 t ili u Vojvodini 433.845,6 t oklasaka. To znači, da se od ukupne količine proizvedenog kukuruza može dobiti skoro 1/5 oklasaka. Kod semenskog kukuruza ovaj odnos se kreće do 1/3. Ove brojke pokazuju da se može prikupiti značajna količina lignoceluloze, koja se tokom svake godine obnavlja.

Pojedinačnim merenjem velikog broja oklasaka od danas najraširenijih hibrida merkantilnog kukuruza utvrđeno je da se prosečna masa suvog oklasaka kreće između 35 i 45 grama. Ova masa čini 8 do 10% od kupnog prinosa suve materije kukuruznih biljaka.

Oklasak se sastoji od unutrašnjih (loža za zrno) i spoljašnjih plevica, drvenastog cilindra i meke (šupljikave) srži. Plevice i lože zrna iznose od 35,1 do 43,1%, drvenasti deo 53,5 do 60,4% i srž 3,3 do 4,3%.

Zavisnost toplotne vrednosti oklasaka od sadržaja vlage (Katić, 1982)

Keramička peć sagoreva biomasu

gnezijuma, silicijuma i gvožđa u stotim delovima, a ostalih elemenata u hiljaditim i desetohiljaditim delovima. Selen ima 5 ppm. Teški metali su prisutni u oklasaku u zanemarjivim količinama i teško ih je ustanoviti.

Prema Brkiću (2006) elementarni hemijski sastav apsolutno suvog oklasaka je: ugljenik (C) 48,31 %, vodonik (H) 5,74 %, kiseonik (O) 43,13 %, azot (N) 0,66 % i pepeo 2,16 %. U oklasaku ima 80 % isparljivih materija (volatila). Toplotna vrednost oklasaka je 14,7 MJ/kg pri 14 % sadržaja vlage.

Toplotna moć žitne slame iznosi 12,7 do 14,5 MJ/kg, a sojine 14,5 do 16 MJ/kg, a oklasaka od kukuruznog gklipa 14,7 MJ/kg (između žitne i sojine slame). Toplotna moć biomase zavisi od sadržaja vlage u biljnom materijalu. Sa porastom sadržaja vlage u biljnoj masi opada toplotna moć biomase. Za apsolutno suv oklasak dobijena je gornja toplotna vrednost od 18,35 MJ/kg (Katić, Z, 1982). Donja toplotna vrednost oklasaka menja se sa sadržajem vlage od 5 % - 17,45 MJ/kg, za 10 % - 16,4 MJ/kg, za 15 % - 15,36 MJ/kg, za 20 % - 14,3 MJ/kg i za 25 % - 13,3 MJ/kg. Na sl. 2 prikazana je zavisnost toplotne vrednosti oklasaka od sadržaja vlage. Skoro svi semenski centri koriste oklasak kao alternativno gorivo (tzv. biogoriva).

Ranije se toplotna vrednost biomase upoređivala sa kamenim ugljem. Danas se upoređuje sa tečnim gorivom (dizel gorivom ili uljem za loženje). Okvirno posmatrano 3 kg slame može da zameni 1 kg dizel goriva (D₂) ili ulja za loženje. 2,56 kg oklasaka (sa 7,5 % sadržaja vlage) po toplotnoj moći odgovara 1 kg lakog ulja za loženje (EL). U tabeli 1 prikazani su energetske potencijali biomase u Srbiji u cilju upoređenja sa oklasakom kao biogorivom (Brkić i Janić, 1988).

U tabeli 2 prikazane su toplotne moći različitih vrsta klasičnih goriva radi upoređenja sa toplotnim moćima biogoriva: slama i drvo (Martinov, 1980).

Osobine pepela, odnosno njegovih komponenti, naročito su važne za izbor konstrukcije ložišta i način regulisanja sagorevanja. Maksimalna temperatura produkata sagorevanja je ograničena temperaturom omekšavanja, odnosno topljenja pepela i mora se vrlo precizno regulisati. Visoki procenat Na₂O, zajedno sa SiO₂ u biomasi (kod pepela slame 30 do 40 %), ukazuje na nisku temperaturu topljenja pepela, što je od bitnog uticaja na određivanje temperaturnog nivoa ložišta. Previsoke temperature tope pepeo i stvara se tečna šljaka na rešetki ložišta. Ukoliko se ohladi ložište dolazi do zatvaranja rešetke i gušenja vatre, pošto vazduh (kiseonik) ne može da dođe do goriva.

DOBAR PRIMER

Korišćenje oklasaka u Sremu

U semenskom centru kompanije "Chemical Agrosava" u Šimanovcima koristi se oklasak za sušenje semenskog kukuruza u klipu. Prošle godine instaliran je toplovodni kotao "Termoplin" iz Mladenovca termičke snage 930 kW, koji sagoreva oklasak od klipa kukuruza. Investicija je koštala 350.000 evra. Oklasak se koristi

preko zime i za grejanje prostora površine do 12.000 m². U toku sezone potroši se 700 do 1.000 tona oklasaka. Ušteda u potrošnji zemnog gasa je 120.000 do 150.000 evra. U ovoj kompaniji planiraju da iduće godine ugrade još jedan toplovodni kotao snage 600 kW, da bi s tim potpuno izbacili korišćenje zemnog gasa.

Tabela 2: Toplotne moći različitih vrsta goriva (Martinov, 1980)

Red br.	Vrsta goriva	Donjatoplotnamoć (kJ/kg)
1.	Slama	13.827
2.	Drvo	18.600
3.	Drveni ugalj	30.100
4.	Mrki ugalj	22.500
5.	Kameni ugalj	32500
6.	Koks	28.800
7.	Ulje za loženje - lako - teško	42.080 41.780
8.	Benzin	42.040

Izgled oklasaka od kukuruza

Prema Prevedenu (1980) početak sinterovanja pepela iz oklasaka počinje na 760°C, početak omekšavanja na 970°C, omekšavanje pepela na 1100°C i topljenje pepela na 1235°C. Toplotna vrednost (moć) suvog oklasaka je 17,4 MJ/kg. U tab. 3 prikazane su temperature topljenja pepela iz biomase: slame i oklasaka, prema DIN normama.

Karakteristično svojstvo frakcija oklasaka (tvrde i meke) je visoka sposobnost vezivanja tečnosti, posebno ulja. Jače se apsorbuje voda nego ulje, ali vodom zasićeni uzorak apsorbuje više ulja nego suvi. Obrnuto, kada je uzorak bio zasićen uljem, manje je apsorbovao vode, nego uzorak koji nije sadržavao ulje. Meka frakcija oklasaka apsorbuje pet puta više ulja i šest puta više vode nego tvrda frakcija. Ova svojstva oklasaka su vrlo pogodna za upotrebu oklasaka za odmaščivanje zamašćenih delova, za čišćenje krzna i tepiha, sušenje vlažnih delova i "pranje" vodenih površina od nafte.

Tvrda frakcija oklasaka je veoma pogodna za poliranje metalnih delova. Merenje po Mosovoj skali pokazuje da tvrda frakcija ima 4,5 jedinica, a meka 1 (talk ima 1, platina 10), što znači da

je tvrdoća meke frakcije ravna talku, a tvrde frakcije ravna tankonitu (rudi gvožđa). Na ovom svojstvu oklasaka zasnovano je poliranje metalnog novca, kugličnih ležajeva, galovih lanaca, metalne bižuterije i obaranje ivica zupčanika.

Frakcije oklasaka su rastvorljive do 20% u rastvoru 1% natrijum hidroksida. Ovo svojstvo oklasaka ima značaja za prerađivanje oklasaka u stočnu hranu. U oklasaku ima 41,2% celuloze, 36% hemiceluloze, 3,1% pektina, 6,1% lignina, 0,014% skroba i 34,9% heksoze. Drvenasta, tvrda frakcija, sadrži za 12% celuloze i 10% heksoza više od meke ili plevičaste frakcije. Bruto energija iznosi 16.742 kJ/kg. Sadržaj pentozana je posebno značajan za proizvodnju furfurola. Od 23% suve materije oklasaka može da se potencijalno dobije furfural, 22% od ovsene pleve, 17% od šećerne trske i 12% od pirinčane ljuske.

U oklasaku ima 2,5% proteina, 0,5% masti, 32,4% sirovog vlakna, 53,5% BEM (bez azotnih ekstraktivnih materija), tj. skroba i 1,5% pepela. Ukupno svarljive materije su 43%, ukupno svarljivi ugljeni hidrati 45,5%, metabolička energija 6.637,3 kJ/kg i svarljiva energija 8.090,4 kJ/kg. Meka frakcija sadrži više od dvostruko proteina i skoro 8% manje sirovog vlakna i 4% više BEM. Svarljivost materija i metabolička energija skoro da se ne razlikuju kod tvrde i meke frakcije.

Vrednost pH od 4,9 daje posebno svojstvo oklasaku i funkciju stabilnosti kao organskom nosaču za agrohemi-kalije i farmaceutske proizvode.

Prof. dr Miladin Brkić

Tabela 3: Temperature topljenja pepela iz biomase, prema DIN 51730 (Preveden, 1980)

R.br	Parametri	Slama (°C)	Oklasak (°C)
1.	Početak sinterovanja	740	760
2.	Početak omekšavanja	940	970
3.	Omekšavanje pepela	1080	1100
4.	Topljenje pepela	1240	1325

Tabela 1: Energetski potencijali biomase u Srbiji (Brkić i Janić, 1988)

Red. br.	Biomasa	Biomasa sagorevanje (25% odukupne) (10 ³ t)	Donja toplotna moć (MJ/kg)	Ekvivalentna vrednost ulja za loženje (10 ³ t)
1.	Pšenična slama	743,75	14	247,92
2.	Ječmena slama	103,13	14,2	34,87
3.	Ovsena slama	6,4	14,5	2,21
4.	Ražena slama	3,0	14	1,00
5.	Kukuruzovina	1.787,5	13,5	574,55
6.	Kukur. sem. kukuruza,	21,56	13,85	7,11
7.	Oklasak od kukuruza	357	14,7	124,95
8.	Stabljika suncokreta	200	14,5	69,05
9.	Ljuske suncokreta	30	17,55	12,54
10.	Slama od soje	80	15,7	29,90
11.	Slama od uljane repice	75	17,4	31,07
12.	Stabljika hmelja	1,98	14	0,66
13.	Stabljika duvana	0,26	13,85	0,09
14.	Ostacirezidbe u voćnjacima	289,44	14,15	97,5
15.	Ostaci rezidbe u vinogradima	71,55	14	23,85
16.	Stajnjak	110,0	23,00	60,24
	UKUPNO:	3.880,57	14,26	1.317,51

Kupus i meso

U novembru se nastavljaju i završavaju obimni jesenji radovi, pre svega berba kukuruza i setva ozime pšenice. Ove radove treba ubrzati zbog opasnosti od dugih jesenjih kiša, mrazeva i snega. Svako čekanje predstavlja rizik

**U polju:
Ubrzati radove, snegovi prete**

Posle jesenje setve slobodno zemljište treba porati duboko i đubriti stajnjakom i mineralnim đubrivima. Brazda ostaje otvorena, da bi bolje izmrzla tokom zime i prikupila zimsku vlagu. Na njivama na kojima su požnjeveni kasni usevi (pa i oni raniji), ako se neće zasejavati ozimi usevi nego jari, takođe treba obaviti duboko zimsko oranje. Ore se duboko oko 25 do 30 centimetara. Po pravilu, u jesen se ore za sve useve koji će se sejati u proleće, osim na nagibima i naplavnim terenima, gde ima opasnosti od erozije tokom zime. Uzorana zemlja tokom jeseni i zime nakupi mnogo vlage za letnji period, a mrazevi istope grude i unište mnoštvo štetočina i korova u tlu.

Treba pregledati ozime useve i eventualno ih tretirati fungicidima i herbicidima. Skladišta se obavezno pregledaju. Dobro je pregledati lucherišta, a i druge zasejane površine, kako bi se na vreme utvrdilo prisustvo miševa i voluharica, pa ukoliko se utvrdi da je njihova populacija brojna, uraditi nešto na njihovom suzbijanju. Jer, štete koje mogu da nanese znaju biti ogromne.

Kompletna aparatura za zaštitu bilja se sređuje. Detaljno se pere, podmazuje i sprema na odgovarajuća mesta. Dotrajale delove aparature treba promeniti. Krajem meseca traktor i druge priključne mašine

treba temeljno pregledati i zaštititi od korozije. Ne sme se dozvoliti da poljoprivredna mehanizacija ne bude zaštićena na propisan način u zimskom periodu. U protivnom, skraćujete joj vek trajanja.

U povrtnjaku: Berba kupusa, setva i sadnja...

U novembru se beru kasne kupusnjače – kupus pozni, kelj pupčar, kelj, i vade praziluk, zimska rotkva, cvekla, spanać, rotkvica, peršun, paštrnjak, šargarepa... Preostalo povrće sprema se za dugotrajno čuvanje. Predzimski setva obavlja se tokom novembra ili još bolje, početkom decembra. Tako se seje šargarepa koja nikne tek u proleće i ranije pristiže od one sejane u februaru i martu. Sadnja arpadžika za mladi luk obavlja se tokom ovog meseca.

U štali: Mesec svinjokolja

Ovo je mesec svinjokolja. Utovljene svinje prispevaju za klanje i prilikom obavljanja ovog posla potrebno je maksimalno iskoristiti sve proizvode koje nam zaklana svinja može dati, pored mesa i masti, slaninu, iznutricu, krv, čekinje... Svinjsko meso obavezno pegledati kod veterinara, jer je trihinelozna opasnija bolest nego što se misli. U ovom mesecu kolju

se i za zimu konzerviraju soljenjem i dimljenjem, pored svinja, ovce i goveda, a negde i plovna živina. Konzerviranje mesa soljenjem obavlja se suvo ili u salamuri. Posoljeno meso mora da se ocedi od vode 24 do 48 sati i da stoji pod opterećenjem kako bi se iz njega iscedilo što više vode. Potom se veša par sati na vazduh pa se pod njega loži vatra i konzervirano dimljenjem. Na dimu se posoljeno meso drži sve dotle dok sa svih strana ne dobije crvenkasto-mrku boju. Postupak dimljenja može da traje sedam do 14 dana, a onda se meso ostavlja u pušnicama obešeno na hladnom vazduhu da se dalje suši. Nakon 28 do 35 dana sušenje je završeno i meso se odnosi u prostoriju u kojoj će se čuvati.

U voćnjaku i vinogradu: Zaštita od zečeva

U novembru se vade, klasiraju, trape ili isporučuju vegetacione i generativne podloge i sadnice voćaka. Podižu se voćnjaci, matičnjaci vegetativnih podloga i obavlja sadnja podloga u rastilu. Popunjavaju se prazna mesta u voćnjaku. Nastavlja se dubrenje i osnovna obrada u zasadu. Izvodi se plavo prskanje breskve i kajsije, a mlade vočke štite od glodara. Zaštita od zečeva zaslužuje posebnu pažnju. Iskusni voćari tvrde da je najefikasnija ograda od pletene žice ili uvijanje mladih stabala. Od miševa zatrovanih mamcima treba da se zaštite i utrapljene sadnice.

U vinogradu se rasturaju stajnjak i meneralna đubriva. U toku je jesenja duboka obrada zemljišta između redova i u redu. Vinogradi se režu na zrelo. Čokoti se zagrću.

U vrtu i dvorištu: Pripreme za travnjak

Lukovice i gladiole, izvađene prošlog meseca, potpuno treba osušiti, a zatim samo zdrave i neoštećene ostaviti na suvo mesto zaštićeno od izmrzavanja. Ako će prezimiti u zemlji, lukovice narcisa, lala i zumbula pokriti da ne izumiru.

Ako se želi u vrtu u proleće podići novi travnjak, u novembru treba pripremiti zemljište. Čim otpadnu listovi, okopati ukrasno grmlje, a krajem meseca može se i orezati. Osetljive biljke omotati slamom ili jalovim grančicama da budu zaštićene od hladnoće. Novembar je najpogodniji za sadnju i presađivanje ukrasnog drveća i grmlja.

S.P.

PROGNOZA VREMENA ZA NOVEMBAR

Prosečno topao i prosečno vlažan mesec

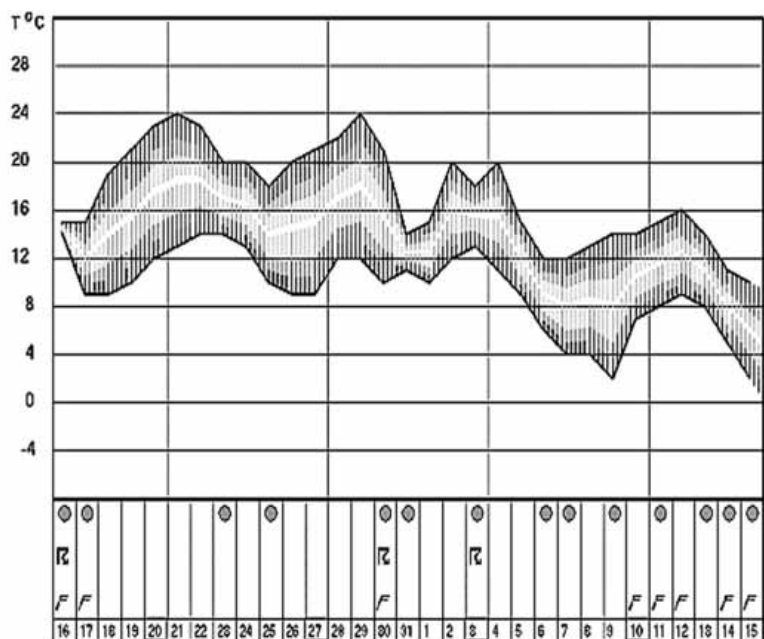
Prema prognozi Republičkog hidrometeorološkog zavoda Srbije, srednja minimalna temperatura vazduha u novembru će imati vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 0.19S u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost novembarske srednje minimalne temperature vazduha oko 4.00S. Srednja maksimalna temperatura vazduha u novembru biće u granicama višegodišnjeg

proseka, sa vrednostima u proseku višim oko 0.49S u odnosu na višegodišnji prosek.

U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom novembra biće oko 11.20S. Srednja novembarska količina padavina će biti u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 4 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja količina padavina tokom novembra iznosiće oko 53 mm.

Prognoza vremena do 15. novembra

☉ ГРМЉАВИНА ☉ КИША ☉ МАГЛА ☉ СНЕГ ☉ ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 14. do 18. oktobra 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Rast cene pšenice
- Dešavanja na svetskim berzama

Tržište se sasvim otvorilo. Koliko je za funkcionisanje tržišta bitno da postoji izvozni potencijal u strateškim robama kao što su pšenica i kukuruz najbolje oslikavaju upravo dešavanja na berzanskom tržištu u protekloj nedelji. Izvoznici su veoma aktivni, dok je ponuda sve zadovoljnija cenama koje i dalje rastu. Aktuelne cene su trenutno sasvim prihvatljive i za kupce i za prodavce i posledica toga jeste činjenica da je ovonedeljni obim prometa od 4.109 tona robe jedan od najvećih nedeljnih prometa u ovoj kalendarskoj godini. On je za 65,62% veći od prometa trgovanja u prethodnoj nedelji. Za pomenutu količinu robe kupci su morali da izdvoje 87.950.890 dinara, što je za 77,25% više od novčane vrednosti prometa u prethodnoj nedelji. Još jedan parametar ukazuje da je nedelja za nama bila nedelja veoma izražene tržišne aktivnosti. To je broj od 35 sklopljena kupoprodajna ugovora posredstvom „Produktne berze“ u Novom Sadu.

Pravo tržišno nadmetanje i brzina kojom su se kreirale nove tržišne

okolnosti, nametnuli su dilemu šta izdvojiti kao vest nedelje : da li je to podatak o sezonskom cenovnom rekordu pšenice od 18,00 din/kg bez PDV ili je to činjenica da je i kukuruz novog roda ove nedelje došao na nivo rekorda od 14,20 bez PDV. U svakom slučaju ova podataka po svom značaju zavređuju da budu informacije koje su obeležile trgovanje u nedelji za nama.

Po obimu trgovanja najaktivnije je bilo tržište kukuruza. Trgovanje kukuruzom ovogodišnjeg roda sve je dominantnije, pa je od ukupno 2.645 tona prometovanog kukuruza, protekle nedelje novim kukuruzom trgovano 1.625 tona. Cena kukuruza novog roda se kretala u rasponu od 13,50 din/kg bez PDV, pa do 14,20 din/kg. Prosečna cena je iznosila 15,15 din/kg (14,03 bez PDV), što je rast u odnosu na prosečnu cenu trgovanja iz prethodne nedelje od 3,75%. Prošlogodišnji kukuruz je takođe imao cenovni rast koji je čak bio i relativno veći od rasta cene novog kukuruza, a iznosio

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/ KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2013.	1.825	14,58-15,34	1.575	15,01-15,34	+3,75
Kukuruz, rod 2012.	1.020	14,58	1.020	14,58	+4,44%
Kukuruz, rod 2013. Vлага do 15%	50	14,04	50	14,04	-
Pšenica, rod 2013.	695	18,90-19,44	695	18,90-19,44	+2,61%
Soja rod 2013.			550	50,22-50,76	+1,98%
Sojina sačma, min. 44%			44	69,96-70,80	-2,30%
Sojina sačma, min. 44% (odloženo plaćanje)			25	76,80	-
Suncokretova sačma, min. 33%			150	15,96	-16,88%
Pšenica, rod 2012.	161	20,00	-	-	-
Sojin griz	25	72,00	-	-	-
Sojina pogača	25	67,20	-	-	-

je 4,83%, ali je cena niža od kukuruza novog roda i iznosila je u proseku 14,58 din/kg (13,50 bez PDV).

Pšenica je proteklih nedelja uhvatila jedan standardan ritam umerenog rasta cene i dosledno je nastavila svoj rast u nedelji za nama. Cena se protekle nedelje kretala od početnih 17,50 din/kg bez PDV, pa do rekordnih 18,00

din/kg. Prosečna cena od 19,06 din/kg (17,64 bez PDV) za 2,61% je veća nego prethodne nedelje.

Čak osam kupoprodajnih ugovora u trgovanju sojinim zrnom zaključeno je po istovetnoj ceni od 50,76 din/kg (47,00 bez PDV), a to je u odnosu na cenu iz prethodne nedelje rast od 2,17%. Jedna od retkih roba koja

je imala pad cene protekle nedelje je sojina sačma sa 44% proteina. Cena od 70,34 din/kg (58,62 bez PDV) za 2,30% je niža u odnosu na cenu prethodne nedelje.

Od ostalih roba preko berze je prometovana još suncokretova sačma sa 33% proteina i to po ceni od 15,96 din/kg.

PRODEX

Rekordan prošionedeljni promet na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu, ukazuje na bitna dešavanja na tržištu agrara, kada su u pitanju aktuelni cenovni trendovi.

Svi proizvodi, a što je posebno bitno i pšenica i kukuruz, beleže cenovni rast, u odnosu na prethodnu nedelju. Pšenica je poskupela za 1,00 din/kg, kukuruz za 0,50 din/kg, a soja od 0,50-

1,00 din/kg, u odnosu na prošli petak.

Ovakav cenovni oporavak se, naravno, odrazio i na značajniji porast indeksne vrednosti PRODEX-a. Ovaj pokazatelj na današnji dan beleži vrednost od 197,80 indeksnih poena i za 3,18 indeksnih poena je veći, u odnosu na prošlu nedelju. Pomenuta aktuelna vrednost PRODEX-a je najveća u poslednja dva meseca.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP DECEMBAR 2013.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	254.35 \$/t	254.42 \$/t	251.92 \$/t	250.38 \$/t	252.07 \$/t
Kukuruz	170.54 \$/t	172.04 \$/t	174.56 \$/t	174.25 \$/t	174.40 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
158.19 EUR/t (futures dec 13)	144.27 EUR/t (futures nov 13)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
199.50 EUR/t (futures nov 13)	174.50 EUR/t (futures nov 13)

U Budimpešti je pšenica sa decembarskim fjučersom skuplja za 1,35%, dok je kukuruz sa novembarskim fjučersom skuplja za 2,68%. U Parizu je fjučers na kukuruz sa novembarskom isporukom skuplja za 0,43%, dok je pšenica skuplja za 0,38%.

Cena kukuruza na startu nedelje bila je u padu od početka godine za 38%, što je vodilo ka najvećem godišnjem padu ove robe, a na osnovu znakova da zalihe u SAD-u rastu. Međutim, kako je nedelje odmicala, tako je i cena ove robe, posle počela svoju fluktuaciju, a razlog je što su investitori povećali očekivanja da će nakon padavina u narednim danima uslediti povoljnije vreme koje će ubrzati žetvu na Sred-

njem zapadu. Žetva je u toku protekle nedelje bila na nivou između 25% i 35%, dok je procena proizvodnje smanjena za 5.7 mt, na 348.2 mt (273.8 mt poršle godine).

Pšenica je ovu nedelju počela sa svojim četvonedeljnim uzastopnim rastom cene, zatim je usledio dvo-dnevni uzastopni pad, da bi na samom kraju nedelje cena ove robe ponovo skočila. Razlog ovakvog trenda hlebnog žita

rezultat je bojazni da bi zalihe u J. Americi mogle opasti. Naime, hladno vreme, moglo bi da ošteti useve u Argentini i konstantne padavine koje će najverovatnije odložiti žetvu u Brazilu.

Cena decembarskog fjučersa na kukuruz je u poslednjih nedelju dana skočila za 1,10%, dok je fjučers na pšenicu poskupeo za 0,10%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno nov 13	465.41 \$/t	467.76 \$/t	465.55 \$/t	469.01 \$/t	475.18 \$/t
Sojina sačma okt 13	422.00 \$/t	423.20 \$/t	423.20 \$/t	403.80 \$/t	413.00 \$/t

Cena soje imala je uzlazni trend tokom čitave nedelje na američkom tržištu. Razlog ovakvog trenda uslovile su kiše koje će usporiti žetvu u SAD-u. Cena ove robe pred sam

kraj nedelje, zabeležila je i najveći skok u poslednjih pet nedelja, na osnovu spekulacija da je Kina povećala kupovinu od SAD-a, kao najvećeg svetskog izvoznika.

Novembarski fjučers na soju ima veću vrednost u odnosu na prošlu nedelju za 0,40%, dok je na sojinu sačmu jeftiniji za 2,76%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7:30 do 14:30

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivovodic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 14.10.2013.DO 21.10.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	180	150	pad	dobra
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	100	120	110	bez promene	dobra
3	Dunja (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
4	Grepfrut (sve sorte)	Uvoz (J. Afrika)	kg	180	200	180	bez promene	prosečna
5	Grožđe (belo Afuz Ali)	Domaće	kg	90	100	100	bez promene	prosečna
6	Grožđe (belo Smederevka)	Domaće	kg	70	80	70	bez promene	dobra
7	Grožđe (belo ostale)	Domaće	kg	100	120	100	pad	dobra
8	Grožđe (crno Hamburg)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	prosečna
9	Grožđe (crno ostale)	Domaće	kg	80	100	100	rast	dobra
10	Jabuka (Ajared)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
11	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
12	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
13	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	100	120	100	rast	dobra
14	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
15	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	60	80	80	bez promene	dobra
16	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Čile)	kg	200	250	200	pad	dobra
17	Kruška (Viljamovka)	Domaće	kg	100	120	120	-	dobra
18	Kruška (ostale)	Domaće	kg	100	120	100	pad	dobra
19	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
20	Limun (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	120	130	120	pad	dobra
21	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Hrvatska)	kg	120	130	130	bez promene	dobra
22	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	180	200	200	bez promene	prosečna
23	Orah (očišćen)	Domaće	kg	1.000	1.000	1.000	bez promene	dobra
24	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (J. Afrika)	kg	180	200	180	bez promene	dobra
25	Smokva (suva)	Uvoz (Italija)	kg	400	450	450	rast	dobra
26	Šljiva (suva)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
27	Šljiva (sve sorte)	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	slaba

POVRĆE OD 14.10.2013.DO 21.10.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	30	35	30	bez promene	prosečna
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	150	180	150	-	slaba
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	180	200	180	rast	slaba
4	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	130	150	150	bez promene	dobra
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	200	150	bez promene	dobra
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	dobra
7	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	pad	dobra
8	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	dobra
9	Krastavac (Kornišon)	Domaće	kg	120	130	130	pad	prosečna
10	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	100	120	100	pad	prosečna
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
13	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	25	30	30	bez promene	dobra
14	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
15	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	35	40	40	-	prosečna
16	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
17	Paprika (Babura)	Domaće	kg	120	150	150	rast	prosečna
18	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	180	200	20	bez promene	dobra
19	Paprika (šilja)	Domaće	kg	120	130	130	rast	prosečna
20	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	400	rast	prosečna
21	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	120	rast	prosečna
22	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
23	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	dobra
24	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	350	bez promene	prosečna
25	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	350	400	400	bez promene	slaba
26	Patlidžan (sve sorte)	Domaće	kg	80	90	80	rast	dobra
27	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	160	150	bez promene	dobra
28	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	150	160	150	bez promene	dobra
29	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	20	30	20	bez promene	dobra
30	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	bez promene	dobra
31	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
32	Rotkivica (sve sorte)	Domaće	veza	50	50	50	-	dobra
33	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	120	130	120	bez promene	dobra
34	Tikvice (sve sorte)	Domaće	kg	120	130	130	rast	prosečna
35	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	60	70	60	bez promene	dobra
36	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	60	70	60	bez promene	dobra
37	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 14. 10 - 21. 10. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	13	16	16	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	79	95	93	bez promene	prosečna
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	39	45	45	bez promene	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	20	22	20	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	13	16	16	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	20	22	20	bez promene	prosečna
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	22	25	22	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	13.50	13.50	13.50	rast	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	13.30	13.50	13.30	-	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	16.70	17.20	16.70	pad	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 14.10 - 21.10. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	250	280	260	rast	prosečna
2	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	260	280	280	rast	slaba
3	Telad	80-160 kg	SM	kg	400	400	400	rast	vrlo slaba
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	190	200	190	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 14.10. - 21.10. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	210	230	220	bez promene	slaba
2	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	140	150	150	bez promene	vrlo slaba
3	Prasad	16-25 kg	sve rase	250	250	250	bez promene	vrlo slaba

ŠID • SAŠA MATUSIJEVIĆ, PROIZVOĐAČ SADNICA KIVIJA

Kivi kao sremska voćka

- Kada sam se intenzivno bavio proizvodnjom sadnica imao sam godišnje oko četiri hiljade komada, a sada je situacija dosta lošija, jer se smanjilo tržište. Možda bih i mogao opet toliko da proizvedem, ali sada više te sadnice nemam kome da prodam. Tako da proizvodim samo desetak posto od nekadašnjih četiri hiljade komada i to prvenstveno iz hobija – kaže Saša Matusijević, penzioner iz Šida

Penzioner Saša Matusijević iz Šida već pune tri decenije se bavi proizvodnjom sadnica kivijske. Kaže da je ranije, dok se nije razboleo i otišao u penziju, više bio posvećen tom poslu, a da se danas uzgojem kivijske bavi više iz hobija, zajedno sa sinom Zoranom.

A o tome kako je došlo do toga da se zainteresuje baš za ovo voće, koje nije specifično za naš region, Saša kaže:

- Još kada je pre 30 godina prvi kivi stigao na ove prostore ja sam imao sreću da sam se sasvim slučajno upoznao sa doktorom Rankom Popovićem koji mi je probudio interesovanje za kivi i preneo svoje znanje o toj voćki. Jer, kada sam počeo da se bavim tim poslom, ja zapravo nisam ni znao šta je to kivi. Jedino što sam bio čuo o njemu je da je izuzetno zdravo voće, da može da se pripremi za uzgoj u našim uslovima i to je bilo dovoljno da pokrene moje interesovanje da se i ja okušam u tome i zasadim nekoliko stabala. Dr Popović me je posavetovao šta treba da radim kako bi se

Saša Matusijević pored stabla kivijske

biljka aklimatizovala na naše uslove i tako je sve to i počelo. Danas imam dva rasadnika koji su podignuti u to vreme, jedan se nalazi na otvorenom, a drugi je u zgradi sa stolovima za proizvodnju. Jer, proces proizvodnje sadnica kivijske je dosta dug, pošto proizvodni materijal ide najpre na smrzavanje, nakon čega se vadi iz frižidera i stavlja u stolove gde se priprema u supstratu. Nakon toga, biljke koje pokazuju da mogu da prežive idu u dalji proces, a sve to skupa, dok se ne dobije jednogodišnja ožiljena sadnica, traje otprilike oko 12 meseci. A kada sadnice idu u prodaju one treba da budu dvogodišnje kako bi se znalo da je biljka prošla kontrolu i da može da opstane samostalno – priča o procesu proizvodnje sadnog materijala kivijske Saša Matusijević iz Šida, dodajući da

je zato i preporuka da se ove biljke prodaju u kontejneru.

Prema njegovim rečima, naš narod je naučio da se biljke sade u proleće i u jesen, kada im se vide žile, ali kivi se može saditi i u toku godine, jer su mogućnosti izmrzavanja dok je biljka mlada svedene na minimum i dodaje:

- Na prostorima šidske opštine postoji preko dve hiljade komada sadnica koje su pod rodom, a koje su proizvedene u mom rasadniku. Kada sam se intenzivno bavio proizvodnjom sadnica, imao sam godišnje oko četiri hiljade komada, a sada je situacija dosta lošija, jer je problem što se smanjilo tržište. Možda bih i mogao opet toliko da proizvedem, ali sada više nemam kome da te sadnice prodam kao pre tako da proizvodim samo desetak odstoda od nekadašnjih četiri hiljade komada i

U dvorištu rađa i japanska jabuka

to više iz hobija. Jer, sada mi novac nije primarni motiv, nego me ispunjava kada vidim da neko drugi hoće to da radi, kada nekoga to interesuje, tako da sam uvek spreman da mu dam korisne savete i uputim ga u tajne tog posla. Jer, najbolja reklama za proizvođača je kada kivi lepo raste baš onako kako treba.

Inače, u dvorištu porodice Matusijević u Šidu trenutno ima 13 stabala kivijske, nekoliko stabala japanskih jabuka i urmi, a pre 30 godina ovde su se mogli videti i zasadi aronije, prvi u ovom kraju, jer je Saša uvek bio pobornik zdrave i ekološke ishrane.

S. Mihajlović
foto: M. Mileusnić

Kivi tokom zime

- U fazi mirovanja, znači kada završi vegetaciju, stablo kivijske može da izdrži temperaturu i do minus 24 stepena. Mnogi odlaze u Crnu Goru i kupuju sadnice kivijske koje im posle propadnu jer to nije biljka prilagođena za naše uslove, dok su sadnice koje su proizvedene kod nas već u startu aklimatizovane na niže spoljne temperature – objašnjava Matusijević.

Isplativ posao

- Kivi je veoma isplativ kao komercijalna biljka, kaže Saša Matusijević, jer u najboljem uzgoju može da da 120 kilograma roda po stablu i dodaje:

- Ako znamo da se na hektaru sadi hiljadu sadnica, dolazimo do računice da se, u tom slučaju, mo-

že dobiti 120.000 kilograma ploda, što je finansijski izuzetno isplativ posao. Cena jedne sadnice koju ja prodajem zavisi od toga da li je u pitanju jednogodišnja, dvogodišnja ili trogodišnja i koja količina se kupuje, ali u proseku ta cena se kreće od 550 dinara pa naviše.

AKTUELNOSTI

ZA VEĆU BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA U JEKU JESENJIH RADOVA

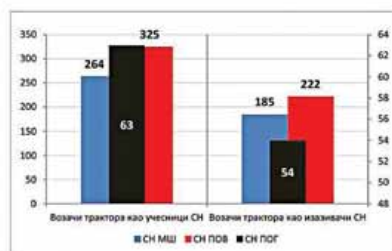
Saveti traktoristima

S obzirom da je u jeku sezona jesenjih poljoprivrednih radova, i da se na putevima nalazi povećan broj traktora i drugih poljoprivrednih mašina, Agencija za bezbednost saobraćaja ukazala je na nekoliko bitnih elemenata koji mogu znatno smanjiti broj saobraćajnih nezgoda sa traktorima i stradanje traktorista.

- Ukoliko je to moguće, vozačima traktora preporučujemo da se vozilima kreću po atarskim putevima, a u naseljima putevima i ulicama nižeg ranga. Poželjno je da što je više moguće izbegavaju glavne saobraćajnice i prometne pravce. Podsećamo da se ne smeju kretati brže od 40, odnosno 30 km/h ukoliko se u priključnom vozilu koje vuče traktor prevozi najmanje jedno lice.

- Traktor sme da vuče samo priključno vozilo za traktor. Na njemu se može prevoziti najviše pet osoba. Oni ne smeju stajati ili sedeti na stranicama karoserije, na nestalom teretu ili teretu koji prelazi visinu tovarnog sanduka. Mlađi od 14 godina smeju se prevoziti samo moraju biti u pratnji punoletne osobe.

Saobraćajne nezgode sa TRAKTORIMA	Ukupno SN	VRSTE SAOBRAĆAJNIH NEZGODA U KOJIMA SU UČESTVOVALI I KOJE SU IZAZVALI VOZAČI TRAKTORA				POSLEDICE SAOBRAĆAJNIH NEZGODA U KOJIMA SU UČESTVOVALI I KOJE SU IZAZVALI VOZAČI TRAKTORA				
		SN MŠ	SN HAS	SN POG	SN POV	NOŠTRADALO	POG	POVREĐENO	TPP	ATP
Ukupno nezgoda u kojima su učestvovali traktori	652	264	388	63	325	531	65	466	143	323
Vozni traktor – izdvojeni saobraćajni nezgoda	461	185	276	54	222	344	55	289	104	185

Grafikon 30. Saobraćajne nezgode u kojima su učestvovali i koje su izazvali vozači traktora u 2012. godini

Prikaz broja i posledica saobraćajnih nezgoda u kojima su učestvovali i koje su izazvali vozači traktora u 2012. godini

- Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima definisano je da traktor mora imati uključeno žuto rotaciono ili trepćuće svetlo u noćnim uslovima saobraćaja, u uslovima smanjene vidljivosti i kada ima priključke za izvođenje radova na najisturenijoj tački tih uređaja. Od velike važnosti za bezbednost je ispravnost svih svetlosnih uređaja, da bi traktor drugim učesnicima

u saobraćaju bio vidljiv. Takođe je važna redovna provera ispravnosti uređaja za upravljanje i zaustavljanje. Ono što u velikom broju situacija spasava život, a Zakonom je obavezno, je posedovanje kabine ili zaštitnog rama na traktoru.

- Podsećamo da traktor i priključna vozila za traktor moraju biti registrovani, odnosno moraju posedovati registracionu nalepnicu, koja se izda-

Pogubne posledice nezgoda s traktorima

Poštujte propise

U Srbiji u prvih osam meseci ove godine poginulo je 14 i povredeno su 74 vozača traktora. Ne dozvolite da se ovaj broj u sezoni važnih radova u poljoprivredi poveća i da vi budete vinovnik ili učesnik saobraćajne nezgode. Po-

štujte propise, ne samo da biste izbegli plaćanje kazne za prekršaje koje za vozače traktora, zavisi od težine prekršaja, iznose od tri do trideset hiljada dinara, nego da biste zaštitili svoj i živote drugih ljudi."

je na godišnjem nivou nakon izvršenog obaveznog tehničkog pregleda.

- U kišnom periodu, traktorima se ne retko iznosi blato na glavni put, što često dovodi do saobraćajnih nezgoda. Zato je važno da pre uključanja na glavni put vozači traktora skinu blato sa pneumatika traktora i priključnog vozila.

- Ostale učesnike u saobraćaju podsećamo da je na putevima koji-

ma se kreću traktori i poljoprivredne mašine od velikog značaja poštovanje ograničenja brzine kretanja, preticanje tih vozila na mestima gde je to dozvoljeno i bezbedno, kao i veća opreznost s obzirom da veliki broj tih vozila nije obeležen na odgovarajući način, nije dovoljno vidljiv, gabaritan je i sporo se kreće.

S. P.